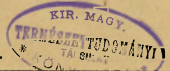

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknál előfizetési díj:
 Egész évre 10 ft, félévre 5 ft, negyedévre 2 ft 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.**
 Köziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

A Tenyészállatvásár bíráló bizottságának tagjait felkérem, hogy a vásárra hozott állatok bírálatak megjelése céljából május hó 2-án reggel 9 órakor, a vásár területén (Erzsébet-Királyné útja melletti állatképző csarnokok) megjelenjen sziveskedjenek.

Tormay Béla
 r. b. elnök.

Meghívó

a lótenyésztési szakosztály április hó 26-án, azaz *hétfőn*, d. u. 4 órakor a Köztelek nagytermében tartandó ülésére.

Tárgy:

Bizottsági tervezet a lótenyésztési és lóértékesítési emelése tárgyában.

Gróf Andrássy Sándor,
 szakosztályi elnök.

Meghívó

a növénytermelési szakosztály április hó 28-án, *szombaton* d. u. 4 órakor a Köztelek nagytermében tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Országos sörárpavaszok rendezése.
 2. Áralógépverseny és gépmutatás Mezőhegyesen.

Lejhényi György,
 szakosztályi elnök.

XIV. tenyészállatvásár.

A díjazással egybekötött XIV. tenyészállatvásár és gépképzőállítás f. évi május hó 2., 3. és 4-én fog a volt szedőves kiállítás állatképző csarnokaiban megtartatni. A bejelentési határidő e hó 20-án jár le, de a bizottság *utólagos bejelentéseket még f. hó 28-ig elfogad.* Díjazásokra 3000 ft-ál rendelkezésünkre.

Bejelentési ívek és a vásár tervezete az OMGE. titkári hivatalánál kaphatók.

A XIV. tenyészállatvásár rendezőbizottsága.

Tavaszi luxuslővásárok.

A folyó évi luxuslővásárok második ciklusa a Tattersallban május hó 3., 4. és 5-én fog megtartatni.

Bejelentési ívek ezen lővásárokat kaphatók a Tattersall titkárságánál, Bpest külső Keresep-ut (Tattersall), vagy az OMGE. titkárságánál.

A díjvagyat és díjgratifikáció pedig május 12-én fog megtartatni.

Hízott állatok vásárja.

Az értékesítés minden ágában, hovatöbb súlyosabb viszonyokkal kell gazdáinknak megküdeniök. Nem is szólva a gabonárterkesítés terén általánosan ismert minziárkról, az állatárterkesítés terén is mindinkább rosszabbodik a helyzet.

Külföldi fogyasztópiacaink, főleg Németország az utolsó időben nagy nehézségeket gördít állatvitelünkkel és minden áron azon van, hogy állatvitelünket lehetetlenné tegye, vagy legalább is nagy mértékben korlátozza; ugyanazt teszi Franciaország is, a mely legujabb rendelkezéseivel már tényleg lehetetlenné tette juhkivitelünket; Ausztria részéről pedig, a mely a mi főközmenetünk, oly elbánásban részesülünk, a mely valóban tőrhetetlen.

Daczára azonban annak a mondhatni ellenesség magatartásnak, amely Ausztria állatvitelünkkel szemben tanusit, mégis sok tenyésztő, bár folytonosan arról panaszkodnak, hogy mily kellemetlenségnek, gyakran pénzbeli veszteségeknek vannak kitéve, az osztrákok méltánytalan intézkedései miatt, hízott állatokkal állandóan a bécsi piacot keresik fel, szerintük azon oásból, mert

prima minőségű hízott állataikat másutt egyáltalán nem képesek értékesíteni.

Ez az állítás bizonyos fokig megfelel a valóságnak, mert tényleg a budapesti piaczon eddig nem volt könnyű a prima minőségű hízott állatok értékesítése, főleg azért, mert idevaló mérszörösaink előszeretettel vásárolják a szerb marhákat, melynek vágatása nekik előnyösebb, s a budapesti közönség nem ismerve a finomabb minőségű húst, megelégszik közep és gyengébb minőségű hússal. Amde ez a körülmény még távolról sem jelenti azt, hogy Budapesten nem lehetne a jók minőségeket jól értékesíteni, csak arra volna szükség, hogy a közönséggel megkedveltecsük a jobb husminőséget, és bebizonyítsuk ennek aránylagosan olcsóbb voltát a közép és gyengébb minőségekkel szemben s ez esetben könnyű lehetne a prima árunkat piaczat teremteni fővárosunkban is.

Erre pedig törekednünk kell, mert annak daczára, hogy a gazdák arról panaszkodnak, hogy a mai árak mellett a hizalás ki nem fizeti magát, — a mely panasz alapos voltát az állatvásárokról közölt tudósítások eléggé igazolják — mégis a kedvezőtlen gabonárterkesítési viszonyok, főleg pedig a trágyaelőállítás, illetve szaporítás szükségese miatt nem hagyhatják abba a hizalást, daczára, hogy ez ma tényleg nem egyéb, mint szükségese rossz.

Sok fejtorést okozott és okoz az erre hivatotlány zenyőeknek az, hogy mi módon volna az állatárterkesítés általában, különösen pedig a jobb minőségű hízott állatok értékesítése előnyösen fokozható.

Ha a külföld példáját tekintjük, azt látjuk, hogy ez irányban a hízott állat

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

Bizományi osztály.

1. Hadsereg ellátás.
2. Gabonaeladás.
3. Erőtakarmányok vétele.
4. Fedezeti tőzsedei kőtecsék.

Gazdasági gép-osztály.

Mindennemű kipróbált solid kivitelű gazdasági gép jutányos beszerzése.
 Gazdasági géptelesek, malmok, takarmányos és tejes kamarák berendezése.

A szövetekezet célja:]

1. Olcsó közvetítés.
2. Gazdasági felszerelés és fogyasztási cikkek beszerzése.
3. Mezei gazdasági termények legelőnyösebb értékesítése.
4. Hiteinyújtás tagok részére.

kiállítások rendezése igen célzavezetőnek bizonyult. Különösen Anglia és Németország nyujt e tekintetben jó példát, ahol ez az intézmény már évek óta rendezeserivise van s igen előnyös befolyást gyakorol nemcsak a hazilás módjának és irányának fejlesztésére, de főleg az értékesítés javítására is.

Nálunk is felmerül az eszme, hogy ily hitozt-állatkiállítások rendezteseritessenek, annyal inkább, mert legutóbb az ezredévés kiállítás alkalmával rendezett hitozt-állatkiállítás eredménye beigazozta azon feltevést, hogy a prima minőségű áru Budapestén is jól értékesíthető, sőt azt szivesen is keresik, mert hisz ismeretes, hogy a budapesti mérászosok Bécsből kénytelenek a finomabb husminőségeket hoztatni, mert itt helyben nem kapnak. A finomabb husminőségekről pedig mindkiallamb fozozódik fozvosunkban a kereslet s ily felmerül annak szükségessége, hogy Budapest székes-főváros jobb minőségű hussal való ellátása célzba vétessek.

Egyrészt ez a körülmény, másrészt az, hogy magunkat legalább a hitozt marha értékesítésre tekintetben lehetőleg emancipáljuk a külföld által támogatott nehézségekről, nagyon is indokoltat teszi, hogy minálunk is lépések történjenek a külföldön oly jól bevált hitozt-állatkiállítások meghonosítására.

De szükségese ily kiállítások rendezése az értékesítés javításán kívül azon okból is, mert ezek a gazdára erkölcsileg serkentő befolyást gyakorolnak a hazilás

technikájának fejlesztésére és husznos utmutatást nyujtanak a legelőnyösebb hazilási módok megismerésére. A gazdának itt módjában van szakmabeli ügyességet érvényesítenie, amely egyaránt nyilvánulhat a bemutatott anyag gyorsabb elkészítésében, nagyobb hízekönységében, jobb minőségében, a vágó- és élősuly között való jobb arányban, vagy abban, hogy a haziláló a takarmányt jobban vagy kevésbé jobban, képes-e állatival értékesítenie. De hivatta vannak e kiállítások az által, hogy próbavágásokkal kapcsoltnak össze, nemcsak alapos tájékozást nyujtani arról, hogy melyik anyag az, a melynek hazilálása leginkább hasznothajónak ígérkezik, hanem utmutatást adnak a haziláló állatok megválasztására, a különféle takarmányozási módok által elért eredmények tanulmányozására, szóval megismeretik a gazdával a legmegfelelőbb hazilási módot és a hazilásra legelőbb beváló anyagot.

Mindezekre való tekintettel az OMGE. elhatározta, hogy a gazdaközönség érdekében megkísérli a hitozt állatkiállítások, illetve — mert a kiállítás címe nagyobb igényeket involvál s gazdánknak jobban szeretik a szerényebb igényű vásár elvezését — tehát *hitozt állatvásárokat* létesítesse s miután azok a dolog természeténél fogva másútt, mint a fozvosarok nem rendezhetők, abban történt megállapodás, hogy ily vásárokat Budapestén egyelőre két ízben rendeztesenek.

E vásárok létesítésére a kezdeményező lépések már meg is történtek. A

vásár szervezést *Reimer* Gusztáv gazdátársunk készítette el, melyet az OMGE. csekély költségettel és is fogadott. A mikénti rendezést a tervezet alapján a gazdaközönség tájékoztatása célzából rövid vonásokban ismertetni szükségesnek tartjuk.

A vásár sikerének biztosítása érdekében szükségesnek látszott a rendezést minél szelebbe alakozta fektetni s abba mindazon tényezőket belevonni, a melyek erkölcsi és anyagi támogatásukkal már eleve átsegítik a kezdet nehézségein ezen intézményt. Ennélfogva a vásárt, az OMGE., mint a gazdasági egyesületek országos szövetségének központja, a Földmívelésügyi Miniszteriummal, a Székes-főváros Hatóságával, a Magyar Gazdák Váscarsarunk Ellátó Szövetkezetével, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével és a Mérászosok és Hentesek ipartestületével fogja rendezni, a mely testületek már ugy erkölcsi, mint anyagi hozzájárulásukat biztosították is.

Természetesen azonban, hogy a vásár sikerültének alapelkéke, az hogy a gazdák részvétele biztosítottassék s hogy a vásáron minél nagyobb számban résztvegyenek. Erre legalkalmasabb módnak látszott e vásárt *díjazással* egybekötöni. E végből a rendezőség minél több és értékes pénzidjait alapítását határozta el, melyek megszerzésére a rendezést elváltatástestületek kívül a jó ügy érdekében megbirtokosaink is bizonyára szivesen lehetővé fogják tenni.

A mint már fentebb említettük,

TÁRCZA

Az oekonomiáról.

Írta és a poszonymgyei gazdasági Kaszinó 1897. évi márcz. hó 28-ikán tartott ünnepélyén felolvastta:
Rakosi Jeni.

II.

Ebben igen nagy változás állott be az én fiatalomg óta — igaz, akkor is háromféle gyermek volt a világon: jó gyermek, rossz gyermek és ostoba gyermek. Ma is így van, ha jól tudom.

Akoriban a jó gyermekekre azt mondták: ebből püspök lesz, vagy kanizsár, vagy helytartó tanácsos, vagy júdex karuzell, vagy legutóbb is ügyvéd, a ki töltesz perel három családát és alapít helyébe egyet.

A rossz fiúk azt mondták: nem bírok a rakoczátnál kölyökkel, beadom stífbet, legyen katona, lehet belőle még generalis is.

És fölmerül előttem a múltból az öreg uradalmi doktor képe, a ki sanyaru ábrázottat állt meg egy napon nagybátyám előtt (mert hát! isten nagybátyám is volt egyszer) és így szölt: kedves uram, ahogyan az unokáimat, mindent próbáltuk, de olyan számar, és hogy semmire se mentik vele, kérlek, csinálj belőle gazdát.

Mily átváltozás egy ember élete lefolyása alatt, mily átváltozás csak a személyekre nézve is! Akkor külön skatulyába rakták a más-más embert: a jó ide, a rosszat oda, az ostobát amoda.

Ma ez a kategorizálás megszűnt. Ma mindenkiből lehet minden. Ma a demokrázia felsőbb fákafénye mellett megcsinálhatja karrierjét mindenben, akár a legostobább is, csak egy kell hozzá: — protekció!

De mily átváltozás a dologban is!

Akkor az oekonomia gazdálkodás volt — moreo pártio. Kéi a hogy az örökéletű látta, utónok csinálta. Esvázrak föltök a annálkül, hogy ebben figyelemre méltó változás történt volna. Virgil Georjánoknál utatissai még a jelen század elején is házamban klasszikus érvényességgel bírtak. Az Áldott föld egy kis barátságos simogatására, egy kis vakarásra öntötte a maga kedves adományait bőven. Hogy a természet erőikkel hazreza keljen az ember tudása és a gazda ne legyen tehetetlen jót az időjárás szeszélyeinek; hogy a vizenyös talajt kiszárítsa, a szárazra csatornáztessen; a föld kimerülését megelőzze; hogy kémiaival, mechanikával, mérnöki tudományával beavatkozzék a természet öröknek működésébe, a természetet tó vandormunkást gőz tóttal: elemekkel, konstrukciókat arató-, villó-, kasszó- és csőplőgépekkel helyettesítse; hogy Nóc fűtőgyárműlése a hegyek szelős oldaláról a síkságot sívó homokjára telepsze; hogy gazdasági kiállításokban nemes versenyt gerjessen; hogy alsóbb és felsőbb iskolákat állítson, egyetemhez is hasonlító a pályára készülőnekek: ez az újabb és legújabb kor írása, a mely eredményesül a népművelés világhírű munkájának. Ez a néhány tényező a modern világszorgalom megnyitása hajón és vasúton, ezzel kapcsolatosan a világverseny; továbbá a modern élet szükségének megkaszakodása, nemkülönbön az állami élet drágasága, és egy némely modern csapás röviden: a luxus, a filoxera, az adó, a czeceidionia destruktork, Amerika, a követválasztás és a kollonád-hóga.

Mindenzeretelenül teszi a régi patriarális életet, lehetetlenül a patriarális régi gazdálkodást.

Ma az oekonomia tudomány. A tudományok konkurrenzencia, nemes versenye a gazdálkodás. A gazdálkodó diplomás ember. És mily felültesse, mily léhaságra mutat az embernek

az, hogy a földdel, az áldott földdel való bánás, a mára igen legelőbbben jutott be a tudomány korába, hogy ez a tudományok között a legújabb.

A föld, amely táplálja az embert, a föld, amely ölebe fogadja az embert. Minden tudomány azért van, hogy a föld adományainak megszerzésében ügyessé, élvezésében bölcsesé tegyen bennünket.

És a földdel való bánás tudományát csak a fent elsorolt egyiptomi csapások voltak képesek rák kényszeríteni.

De ne mondjuk, hogy ez felteltesse és léhaság. Nem.

A gazdálkodás csak elemet cserél.

A régi olyan foglalkozás volt, amelybe belevezült, amelyről társult a költészet.

És új olyan foglalkozás, melyben a költészet helyét elfoglalja a tudomány.

Régen ez a szó szőrt, az érzelme, a vágyak, az örömeik egész raját keltette ki a szívből. Anyánk édes emléke fözdött a szíret napjából. A lányok szivébőlöz a szöttek reményeibe a szíretet, a mely linapozt ki, fontos és nagyjelentőségű, mint egy első házmannap.

Ha emlegettek, már fölülke csendült a mozzarás, mely a szomszéd vármegyét is figyelemzette a nagy eseményre. Tudom, gyermekkoromban, mikor a Táitka és Sümegvára által hallgatunk ezt a mozzarászt és mondogattuk egyenként a szíretet, a mely linapozt ki, fontos és nagyjelentőségű, mint egy első házmannap.

A szíretelőg így válna, a kedves szenteny-sülts, a vendégek táncza estére felbe és a tannyás, a presházban messze kélve emelte a régi szíretet a közönséges borcsinálás gazdasági jelentőségének. A régi szíret társadalmi intézmény volt, a mai szíret csak munka.

egyelőre évenként csak két vásár rendezése van terve véve.

Ezek szerülte esetén ez intézmény könnyen lesz tovább fejlesztető, sőt az is a hivatás, hogy alapját képezze egy oly állatvásár-centrumnak, ahol a gazdaközönség hízott állatát minden időben lehetőleg jól és biztosan értékesítse, s lehetőleg tegye, hogy legalább hízott állatainak értékesítésében magunkat az osztrák piacoktól függetlenül. Hazai hízalási viszonyaink indokoltá teszik, hogy a tervbe vett két vásár egyike télen másika tavaszszal rendezessék. Ígaz ugyan, hogy az országban legtöbb állat álló hízalás alatt, mindazonáltal intenzívebb gazdálkodási viszonyok között nyári hízalást is üznek, ugy hogy a gazdák egy része tavaszszal, másik része őszzel képes állatokat küldeni a vásárra, ugy hogy a felhajtás mindkét időre biztosítható.

A hízott állatvásárra felküldhető: hízott szarvasmarha, juh, zsir- és hús-terest és hízalt baromfi is. Több irányú állattenyésztésünk kívánatossá teszi, hogy az egyes állatnemek fajkák szerint csoportosítva mutattassanak be. A legnagyobb kontingenst természetesen a herélt és miskarótt állatok fogják képezni, de azért felhozhatók a vásárra hízalt üszök, tenek és bikák is, sőt ilyenek felhozatala azon okból is kívánatos, hogy az illető tenyésztési testi fejlődésére és hízkonyaságára tanulságos adatok legyenek szereshetők. Sertésekbenlgy szir mint hús-terestek is felhozhatók, ez utóbbiak főleg

arra való tekintettel, hogy a husfogyszás érdekében azon minőségek meglegyenek állíthatók, a melyek legtöbb és legfinomabb szulogáltatnak.

Ezen szempontok figyelembe vétele mellett felhozhatók: magyar fajtabeli állatokból: tej és egyéb takarmányon hízalt borjúk 6 hónapos korig, tinók és ökrök, bikák, üszök és tenek; nyugati fajtaból ugyanezek. Ezenkívül bevalyokból: ökrök és tenek. A jukok különféle fajtaból (legalább 3 darabból álló csoportokban) bárányok 6 hónapos korig, irúk és anyák. A sertések különféle fajtaból (legalább 3 darabból álló csoportokban) malacok 2—3 és 3—8 hónapos korig, süldők és 14 hónapon felüli sertések. Hízott baromfi csak leölt és tisztított állapotban hozható a vásárra.

A felhozott állatok összehasonlítás és tanulmányozás céljából fajták és a hízalás módjai (gazdasági- vagy gyárihulladékokkal való hízalás) szerint csoportokra lesznek osztva. Az egyes csoportokból a rendezőség a próbavágásokra szánt állatokat kizemeli s megéjti az összehasonlító munkálatokat, melyről a gazdaközönséget — a hízalás módjának részletes ismertetése mellett — tájékoztatja.

A létesítendő hízott állatvásár tervezelése ezek a fontosabb tudnivalói, amire annál inkább fel kellett hívunk gazdánk figyelmét, hogy idejeorán megkezdhessék előkészületeiket a vásárra felhozandó anyag elkészítésére.

Az első díjazással és próbavágásokkal egybekötött hízott állatvásár a folyó év december hó 15—21-ke közötti napokon fog megtartani. Nagyon kívánatos hogy gazdánk — saját érdekében — mind nagyobb mértékben igénybe vegyék a vásárt. Állataik jó értékesítése a vásár idejének helyes megválasztásával, a mikor a kereslet rendkívül élénk a jobb húsminőségű iránt, biztosítva van, s így nemcsak nem kockázatának semmit, hanem a főváros közönségével megismerhetvén a jobb húsminőségűt, alapját vetihek meg egy jól szervezett értékesítési piacnak, a mire a külföld elleneségs megagtartása miatt a jövőben valószínűleg nagy szükség lesz.

A kezdeményező lépéseket a gazdák érdekeit előmozdítani hivatott tényezők megtették, most már a gazdákon mulik, hogy résztvétellükkel a sikert biztosítsák.

J. P.

NÖVÉNYTERMELES.

Rovatvezető: Kerpely Kalmán.

A répatetés hengerezése.

„A Mezőgazdasági Szemle” 1896. évi május füzetében az „Irodalmi Szemle” rovataiban Schomburg Béla ur (W. L. Z. nyomán) — Ajánlatos a répatetés hengerezése az első kaplász után? — kérdést vet fel és tárgyalja röviden. Cikkét azért fejezi be, hogy jó volna összehasonlító kísérletek tenni hengerezett és nem hengerezett művelésről, hogy a különbség előnyös vagy káros voltáról a gazdaközönség meggyőződést szerezzen.

Figyelemmel az okoszernek látszó művelésről az előnyöknek fejtegetése megragadta és az elmutt évben siettem kísérlet után meggyőződést szerezni arról, vajon sikerrel és a ráfordított költség megtérülésével mi eredmény nyerték.

Azon általánosan elfogadott hittel és elvvel szemben, hogy a répatéld minden legkisebb nyomástól óvni kell, nagyon furcsán hangzik, legalább szoktatlan fülünknek, midőn annak meghengerezéséről beszélünk. Hisz a kímélés szempontjából sok helyen a kaplász is rákémennel végzik, hogy a már egyrés megkapált földet a munkás többé ne gázolja. Sőt e tekintetben a pedantéria sok helyen annyira megy, hogy a kaplász végző munkást csakis meztelül, vagy legfeljebb könnyű bőrcsokban, de sohasem neheztalv eszámának bosszúját a répatéldre.

Mennyire abszurd dolgoknak látszik az ehhez szoktatlan szemében az a tanács, hogy répatéldjét mindjárt az első kaplász után hengerezesse meg! Ég hozni ez igr van, arról volt alkalmam meggyőződni, mert mindazok, kik látták a kísérlet aóli vett répatéldjét, vagy arról hír utána tudomásul vették, mint esodálkodott és sokan mint megcsevevta, való ostobaságot emlegették. Sőt a rendetlen kiadások a béresgazda és a munkára kirendelt lélekdeák fejesváltva vették tudomásul az áltáluk még nem látott és hallott rendetleket; erősitövegen, hogy az bizony ne jó lesz.

Az eredmény azonban az ellenkezőt bizonyította. Épp azért az hiszem nem végezék kárba vesztett munkát, ha arról az alábbiakban beszámolok.

Két 30 holdas takarmányrúpával bevett tóblán vezettem a kísérletet. Mindonkiben hat 5 holdas parcellán és pedig olyképpen, hogy 5—5 hold kihagyással a közbeszó parcellák meghengerezettek. Minden munka azonos volt a két tóblán az első kaplász befe-

és a kukoricázótér, a fosztás és arató-ünnep és minden egyes stácziója a régi gazdasági életnek, amikor a gazda átvette föld-nyának edes adományait, dalra, táncra, vigalmona serkenetete az embereket, eltöltötte őket hálás és kedves érzelmekkel az anyaföld iránt. Az egyházbellevegyült az érzelmekbe, ünnepi szertartásai közé felvette a búzszentelést, a Boldogszony egyik ünnept a gyümölcsoltás-ról nevezte el, a másikat Sársónak mondotta és húsvothok a házi gazdaság természetményeit megszenteli.

Tele volt a régi okónia az emberi szív köléstetével.

A mai okónia ellenben tele van az emberi elme tudományával. Ma már csak magánhasználatra terem a fajbor. Ma axioma, hogy a bor nem a szőlőhegen terem, hanem a pinczében.

Ma a criqnyát, a szomszédokszisszonyokat, a mozarat könnyen nélkülözésű, de a legujabb patent-prés, a vegyész ur, a szeszmérő nélküli bajjal lehetünk el a szüreten. Ma kereskedelmi borokat kell szüretelnünk, amihcz majdnem több kell a tudományból, mint a szőlőből.

Ég hányan vannak még itt, akik emlékezőnek a régi aratórasa és a régi cséplésre?

Ma egy felül még berreg az aratógépek a mezőn és a széris kertben, amely néha csak helyegyez, kinn a táblákon már zakatol a cséplőgép.

A mi rögen a vermekbe ment, azt most majdnem követtlenül a masinából a vagonba rakják.

Farsangj, húsévgt hallatszotok a falvakban a cséplődarok hármás és ötös rhytmusa. Egy sajatos élet folyt a eszlők telepén egész télen át az uradalmakban. Farsangon a vasgemyéncsészlők, a kik lejártak Somogyba, Zalába, külön maskaramentet rendeztek ere-

deli, bohókás, primitív alakossággal, melyre összefutott hushagyón az egész vidék.

— Most, mikor az első új vetés kibukik — a régi gazdák regulája szerint a két szesszony napja, nagyszesszony és kisasszony közt: akkora ma már hire sincsen a cséplésnek.

Híd, híd, szász, csupa gép, csupa tudomány volna a modern okónia, ha még is meg nem maradt volna benne valami a réginék: a föld földnek, az ég égnek.

Az ég a maga életét és perzelő napjával; vándor felhőivel, melyek ha ránk járják nedves tartalmukkal, föléled könyköltől a mindenség; szeszelyes szellővel és viharával; a tél fagyával és örméivel; a melyek mind fölötte vannak az ember akaratnak és tudásának, a melyeknek kőre, haragja, szeszélye körülteletlen ura maradt a modern okónomusnak is.

És a föld, az áldott föld, a melyen áll a háznk, a melyen áll a bölcsök, a mely nekünk minden évben fölpipezési, fölkoszoruzza, fölvirágosza magát; a mely csodás, titkosztor forrongással megerjeszti a kebelébe rejtett magot, hogy kikéltse és kikéltvén a nagy segítségével megörölje számmunkra szamos gyümölcsének sokféleségét; a föld nem a rég-ó és az örök-é; a föld, melybe koporsónkat bocsátjuk, hogy magunk is földé legyünk, a mely, és a föld, a melyet a magyar ember anyának nevez, nem a szeretetünk méltó tárgya-é, és nem legméltóbb tárgya-é imádatunknak minden földék közül az a föld.

Melvez apánk véré folyt.

Mely ápi a szilárok.

Melyen kívül a nagy világon

Nimesen számmunkra hely,

melybe egy ezredév óta minden magyar könyg hullott, melyben egy ezredév óta minden magyar szív porrá lett: a magyar föld, a mi drága edes anyánk.

ezteig; ezután az első 5 holdra henger jött, a következőre nem, a harmadikra megint henger és így tovább. Tervezéshez, hogy ill. csak a sima hengerről, ugynevezett gurguláról lehet szó. Az első kaplást követő hengerezés után minden egyéb munka a második kaplástól számítva végig ugyancsak egyformán történt mind a két táblán.

Mielőtt a végeredményről leszámolnék, a hengerezés előnyeit néz eszlelni alkalom volt, a következőkban pedig, mint sok helyen mondják sarbólás által, mely a répa első 3-4 levelének kihajásztatói veszi kezdetét, csakis a sorok közeli munkálatnak meg, a sor maga azonban nem. Így a répa sorával közvetlenül föld fölész érteimtelenné mara. Ha száraz időjárás van, mint volt a múlt évben is a répa első kaplása és az azt követő időben, különösen a köftőbűt struktúrájól fog hamar kiszerepednek. Az ilyen kiszerepedést földet nagyon óvatosan kell kapálniunk, nehogy a kapra nagyobb rögöket is kifeszítsen, melyvel együtt a még gyenge gyökérzetű repapalánta is kifordul. Ennek elkerülése végett a sorok között csak keskeny átmenőre kapálhatjuk és a repasor szalagjait széles, ugynevezett "mátrásziást" kell hagynunk, hogy azokat tekintet nélkül nincsenek, gyakran érzékeny kárt szenvednek a répa sorbani megrikulása és kiveszése által.

Továbbá az ilyen cseresep földet teljesen apróra kapálni nem lehetséges, az élesen maradt rögök azután ha eshetők meg, kapni, még kapafalkák is hajosan verhetők széjél, mi nem kapni kétféle hátrányos, hogy esetleg a palántára kerülve okozhat éhnyag, hanem a második: az egyező kaplást is megnehezíti. A paraszta hagyással, az pedig el nem kerülhető, a tulajdonképpeni célt, hogy a répa közvetlen tövében lazítsuk és porhanyítsuk meg a földet, elérni nem bírjuk. Az így élesen maradt parasztiót és felgortatót, de kéllően el nem zúrt rögöket a henger megtöri. Tehát a kaplástalan maradt és csak oldaltól a sorok között megmaglított repasor sávok a henger által szintén megporhanyítottak és a palánták tövével a kérges föld megmaglalt annyira, hogy a henger okozta törések és repedések, illetve zúszások a levegő jobban hozzáférhetőssé lehetővé teszik a gyökérzethez. Ezzel elérik azt is, hogy a palánták közvetlen tövében is helyre áll a kapillaritás, melynek előny voltát még külön is kiemelni nem vélem szükségesnek.

Az első kaplást után rögesen, vagy mondjuk csak élesen maradt föld, (mint azt már fentebb említém), ha eső nélkül maradt, annyira megkeményedik, hogy annak második megkaplászhoz legalább is 2-3 napaszmódsz több kell holdanként, hogy az megkövetelt oltporhanyóra illetve apróra megkaplászunk, mint a meghengerezett. Mi azt hiszem, nagy repázimellett lényegesen befoly az üzemköltség azapasztása. Oly jól pedig éppenséggel nem lehetséges az egyelő második kaplást végezni ott, hol a sarbólás után henger nem járt, mint a meghengerezett.

A repakultúra terjedésével határozott arányban terjednek annak ellenségei is. Egyik legveszedelmesebb és legelterjedtebb rovar-ellenesége a repának az ormányosbogár. Somogynegyben csak néhány év óta kultiválják a cukorrépát, az előtt a Cleonousok megnyek-nben hírv-havna sem volt. Legálább mint számla vendő előmszeggel a takarmányrépát termelő nem küzdött vele és tudomásom sem vett róla. Ma már országszerte és így nálunk is mindenütt felhangzik a jászó azon érzékeny csapás következtében, melyet általa és ellene majdnem tetheetlenül szenvedünk. Ez ideig gyerek általi zúszás, vagy pedig baromfiakkal, különösen pulykák által véletlenül védekeznek legkevésbérebb ellene. A Cleonousokkal küzdő azonban jól tudja, hogy a ruzsák magja bogár a legkeisebb zúszóg még vagy alá buzdúki, hol mozdulatlanság és száraz rög-

höz hasonló színe miatt a gyakorított szem által is csak nehezen ismerhető fel. Mennyire könnyű bolidozni vele síl-márv, egyetemesebb való talajon, hol elrajtói kevesebb alkalom adatik neki. Legveszedelmesebb pedig éppen a répa fejlődésének azon stádiumában, mikor gyenge rögűekt, első és legizetesebb leveleit hajtja a répa, vagyis az első kaplást idejében, mikor az egy-két szál leveletől ha megfosztjuk, már el is pusztított. Az ilyen indoklást tálában, ha nem is nagy számban, de mégis pusztul már a hengerezés folytán is, miről a hengerre tapadás és azon taláható öszszeztő bogár a bizonyá-gúnak. Az öszszeszedés vagy pedig a baromfiak általi etetése is könnyebb, mert elbujni nem bír az így sokkal könnyebben szemelőlvő veis a lehengertől földön.

Azon agyálly, hogy a henger a repapalántát megzúsz, vagy a hengert nagyon igaz által által kiiportatnék alaptalan, ezt nem is tapasztaltam, ettől tehát nincs mit tartanunk.

A terméstőbbletkülönbség a két 30 hold közötti a hengerezett javára 840 méter, holdanként 28 méter, tehát körülbelül 14 mmásza volt. Ami azt hiszem elég szép siker annak nézve, hogy a felsorolt okok miatt a jelezet termésműbűlt bűzűtlen bűnünknek repáföldöknek sarbólás után való meghengerezést.

Aktuálisan tartottam e téren nyert tapasztalataimat nyilvánosságra hozni ez év repaszézionálán kezdetén, hogy mások is, mint magam, a jó példán buzdulva azt hasznukra fordíthatassák.

Szarvas Imre.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovafelvezető: Mezey Gyula.

Szükséges-e a magvak csíráztatásához intermáltó hőmérséklet alkalmazni?

Miután az első magvizsgáló állomások, eme fontos gazdasági intézmények, megalkottattak — a magvak ismét olyan nagyon régen — a magvak csíráztatása nagyon egyszerűen folyt.

Valamely szoba hőmérséklete állandón 18—20° C-ra tartatott, s az ilyen jelölésű, vagy a Nobe-féle csírázótárlatokban vagy földdel megtöltött s nedvesen tartott csőpótlékekben, helyzetettek el egyaránt a különböző magvak; csak ritkán, egyes melegebb vidékeknél eredeő magvaknál, alkalmaztak 20° C-nál magasabb hőmérsékletet.

A lassanként gyűjtött tapasztalatok azután azt mutatták, hogy a különböző vízfajtyák magjait más-más igényekből lennek fel. Az egyik jobban megkívánja a levegőt, a másik; az egyiknek eskélye a hőingnye, a másiké; vagy; míg a legtöbb mag sötétben nagyon jól csírszik, addig egyesek világosságot kívánnak; az egyik szereti, ha folyton nedvesen tartják, a másiknak a bűndesség megárt.

Ehne tapasztalatokkal a csíráztatás technikája egyre fűkdekesedett, az egyszerű eszközök helyett komplikált csíráztató kemencék foglaltak el, továbbá sok egyéb berendezés való szükségessége, a melyek által a magvizsgáló állomások a beértezőt magvakat természetüknek megfelelőleg csírázathatták.

A csíráztatás technikájában semmi sem látszott azonban nagyobb jelentőségű haladásnak, mint az intermáltó (szakzos) hó alkalmazása.

Az intermáltó hó alkalmazása abban áll, hogy a csíráztató kemence hőmérséklet, mely rendszeren 20° C-on tartatik, naponta 6—8 óráig at magasabb hőfokra, 28—30° C-ra, emeljük.

Ugyanis régente a 20° C-nyi hőmérséklet állandó alkalmazásának a legnagyobb a figyelmű csíráztatókánál nagyon rossz eredményeket kelt el. Egyes figyelmű, mint a *Poa*- és *Agrostis*-

félék, továbbá az *uri* zab (*Avena flavescens*), *szagos borjúpászli* (*Avena sativa*), valamint a *róti cseresznye* (*Aloupecurus pratensis*) közönségesen 5—20%-nál nem mutattak nagyobb csírázóképességet, miért is jó minőségűnek tartották már ha pl. a *sovány porj* (*Poa trivialis*) is, a *taracsok tippán* (*Agrostis stolonifera*) 16, az *uri* zab (*Avena flavescens*) 11, a *réti cseresznye* (*Aloupecurus pratensis*) 8%-kal csírázik. Em e rossz eredmények értelmek meg ama gondolattal, hogy nem kellene-e a mezei magvakat utánozni? Hiszen a talaj, a melyben a növények a százb természetben elhelyeződtek, nincsen egész nap ugyanazok a hőfokok! Reggel hidegebb, a délután és ill óraiban a legmelegebb s azután megint hűl járnia.

Ez a gondolat vezetett az intermáltó hőmérséklet alkalmazására, a melyvel azután nagyon szép eredményeket értek el, s melyek a nehezebben csírázó magvaknál, főleg a fűmagvaknál, 1885 óta a magyar vetőmagvizsgáló állomások is alkalmaznak.

Most pedig a *bonni*-mezőgazdasági kísérleti állomás egy közlemény publikál*) a melyben *Hartleb* és *Stutzer*, eme igen tanulságos közleményről, ama kérdést vetik fel: vajjon a nehezebben csírázó magvak csíráztatásához-e intermáltó hőmérséklet alkalmazni, s hogy vajjon nem érhettek-e jobb eredményt el akkor, ha a magvakat állandón ama magasabb hőmérsékletnek tesszük ki, a melynek intermáltó hőmérséklet alkalmazásánál csak 6—8 óráig at szoktak kitéve lenni?

A kísérletek, a melyeket *Hartleb* és *Stutzer* végeztek, a felvetett kérdés 2-ik részlegre felelet adtak, tehát azt mondják: hogy jobb eredmény érhető el akkor, ha a csíráztató állandón ama magasabb hőmérsékleten tartjuk, melynek a magvak intermáltó hőmérséklet alkalmazásánál csak 6—8 óráig at vannak kitéve.

Az említett szakfelelet ugyanazon magból egy próbat naponta 18 óráig at 20° C. s rá 6 óráig at 30° C hőmérséklet mellett, más próbat pedig állandón 20° C hőmérséklet mellett csíráztatták s az eredmény a következő volt:

	csírázott %	
	20° C. alatt 18 óráig at 30° C. alatt 6 óráig at	állandón 20° C. alatt 24 óráig at
Taracsok tippán (<i>Agrostis stolonifera</i>)	69 — 95	26 —
Ványiga nádpez (<i>Aira flexuosa</i>)	61:50	71— 9:50
Mépszápi (<i>Glyceria</i>)	49— 63	14—
Pelyhes csirók (<i>Holcus lanatus</i>)	63:25	72:50 9:25
Réti perje (<i>Poa pratensis</i>)	81:50	94— 12:50
Csodós ebri (<i>Dactylis glomerata</i>)	63:75	79— 10:25
A burgundi répa 100 adott 35 magja (termése)	171	206 csírázt
Sárgarépa	70:50	78— 7:50

Látjuk tehát, hogy az állandón magasabb hő jelentékenyen jobb eredményt szolgáltatott, mint az intermáltó hó, miért e kísérletek alapján *Hartleb* és *Stutzer* ama véleményüknek adnak kifejezést, hogy mindama magvakat, melyek 20° C-nál nagyobb hőigényelnek, minők az *Avena*, *Agrostis*, *Aloupecurus*, *Baldaria* (*Palmaris*), *Glyceria*, *Holcus*, *Poa*, *Dactylis*, *burgundi répa* (*Beta*), *sárgarépa*, *kukoricza*, *dohány*, *gyep* (*Morus*), *nyír* (*Betula*) és *éger* (*Alnus*) magvak, 30° C. fok aláál hőmérsékletben kellene csíráztatni.

Ez eredmény oly érdekes, hogy kívánatos ez irányban mennél kiterjedtebb kísérleteket tenni.

Mezey Gyula.

*) *Lásd: Untersuchungen über die Methode der Samenprüfung insbesondere diejenige der Grassamen. Von R. Hartleb und H. Stutzer. Journal für Landwirtschaft 1897, Heft 1.*

LÓTENYÉSZTÉS.

Oroszország lovai.¹⁾

irta: Dr. Sármy József.

I.

Oroszország lovakban való gazdagság tekintetben első helyen áll az összes államok között. Több lóva van, mint a világ bármely más államának, több még mint az észak-amerikai Egyesült-Államoknak is. Csak ha a lovaknak a lakossághoz való arányát tekintjük, akkor előzi meg az egyetlen Argentínát.²⁾

Az utolsó katonai lövészírások alkalmával a lovak száma csak európai Oroszországban több mint 21 milliót mutat ki. Hogy Ázsiában mennyi van, azt még megközelítőleg se lehet mondani, de bizonyosan kitész ez is több milliót.³⁾

A lakossághoz való arányban csak 1000 lélekre Oroszországban 250, nálunk (Ausztriával együtt) 100, Németországban 82, Franciaországban 80, Angliában 84, Olaszországban 45. A lovak száma a területhez való viszonyban már megfordítva áll, és pedig így: 1 □ kilométerre Oroszországban 3,5, nálunk 6, Németországban 6,3, Franciaországban 5,9, Angliában 8,7, Olaszországban 3,9, Belgiumban 9,6, Dániában 8,3 s Hollandiában 7,3.⁴⁾

Az orosz lovakat úgy származás, mint nevelés, valamint használat tekintetében három osztályba lehet sorolni, és pedig

1. a közönséges parasztlóvak vagyis az általános gazdasági közönséges kocsis és igólovak.

2. A pusztai ló, mely elnevezés alatt Oroszországnak keleti és déli részében, a Don és Volga vidékein éterülő óriási svátogaton vándorló nomád népek lovait kell érteni, melynek a kozák, kirgiz stb. faj lovak. Némelyen az orosz „sztep” (puszta, svátog), szóval egyezleg Steppenferd-nak hívják.

56. ábra. Kirgiz-lovak.

3. A nyugati értelemben vett tenyészetek azaz a tenyésztett nemesebb, ménesebb lovak.

Az orosz osztályba sorozott közönséges parasztlóvak (55. ábra) ázsiai eredetűek, melyeket nomád törzsek és a tatár hadjáratok nagy mennyiségben hoztak a régi moszkvai fejedelemségbe. Csak a krim-tatárok legyőzésekor (a XVII. század közepén) 60,000 fölött álló zskmány jutott az oroszok birtokába. Idővel egészen alkalmazhatóvá, és úgy az aklimatizálás, mint később a szakszolgálat szarmazott lovakkal történt keresztezések után átalakultak. Ezen lovak mindig nehéz munkát végeztek, a kapott táplálék nem állott arányban az elhasznált erővel, a mellet a vérfelirítésnek is híján lévén, lassanként elcsinyultak és elvesztettek minden határozott jellegét.

De azért alkalmaznak bizonyul a javításra, nemestésre, mert amint jobb és okosabb nevelései körülmények közé jutott, ott, ahol állami vagy magánfelnevelés volt, nagyon hálás anyagnak bizonyult a fejlesztésre, annyira, hogy az ilyenek javított ivadékok még a tenyészetek megszüntése után is több száz éven át kiváltak a többi közül. Főbb fajok az apró finn, az eszt, a svéd ló, de azok közül az óriási birtalomban az egyes vidékek loanyaga csak is lehet úgy formában, mint színből általános jellegzetes eltéréseket találni.

De azért alkalmaznak bizonyul a javításra, nemestésre, mert amint jobb és okosabb nevelései körülmények közé jutott, ott, ahol állami vagy magánfelnevelés volt, nagyon hálás anyagnak bizonyult a fejlesztésre, annyira, hogy az ilyenek javított ivadékok még a tenyészetek megszüntése után is több száz éven át kiváltak a többi közül. Főbb fajok az apró finn, az eszt, a svéd ló, de azok közül az óriási birtalomban az egyes vidékek loanyaga csak is lehet úgy formában, mint színből általános jellegzetes eltéréseket találni.

De azért alkalmaznak bizonyul a javításra, nemestésre, mert amint jobb és okosabb nevelései körülmények közé jutott, ott, ahol állami vagy magánfelnevelés volt, nagyon hálás anyagnak bizonyult a fejlesztésre, annyira, hogy az ilyenek javított ivadékok még a tenyészetek megszüntése után is több száz éven át kiváltak a többi közül. Főbb fajok az apró finn, az eszt, a svéd ló, de azok közül az óriási birtalomban az egyes vidékek loanyaga csak is lehet úgy formában, mint színből általános jellegzetes eltéréseket találni.

kat ártott a legelők felszántása és a vasutak terjedése is. Külön említést érdemel a paraszti igólovak között a „klepper” ló, mely a finn és balti faj keveréke, erős és nehéz munkára valómeny parasztfaj között a legalkalmasabb. Oroszországnak nyugati és északi részében az erős vidékek kitünően tenyésznek és mindenféle igás munkára erőkijűl és szelid, jó természetűnek fogva nagyon beváltak.

55. ábra. Orosz paraszti ló.

A lófajok második osztályába a pusztai lovakat soroztuk.

Európai Oroszországnak még a viszonylag gyér lakosság mellett is a népesség szaporodásával a művelés alatt nem álló síkságok területé folyton apadt, úgy, hogy manapság ilyenek nagyobb kiterjedésben már csak a déli részben maradtak és pedig a doni kozákok területén, a Kaukázus északi részén, Asztrában tartományban és az Ural vidékén. Teljesen műveletlen síkságok csak közép-ázsiai orosz területeken vannak.

A pusztai lovak és ezek nevelési módja élesen különbözik az előbb említett közönséges parasztlóvakétól, bár ez utóbbiak kétségkívül az előbbieket származókat; és bár a viszonyok és fülletek, melyek között a pusztai lovak nevelkednek, tenyésznek és felnőnek, meglehetősen ugyanazok, mégis alakultak bizonyos típusok, melyek főleg s győzőségben, a kitartásban különböznek, kiválnak.

Ezeknek a lovaknak a minősége függ attól, hogy a népesség helyenél több vagy kevesebb földet, ápolást fordít lovára. A kazákok és kirgizek például még ma is jórészt nomád népek. Ezeknek lovai egészen szabadon nőnek fel, és teljesen magukra vannak hagyva a fejlődésben és a tenyészben.

A pusztai lovak rendszeren kisebb csoportokban (koszjakami) járnak, 10–15 kancza egy csóddal, s ez a csóddal az egyetlen védője és vezetője a csoportnak. Az ilyen csoportokat azután egyesítik, és ezekből kerülnek ki a nagy pusztai ménesek (tabun), melyek nem ritkán több ezer lóból állanak.

A pusztai lovak között első helyen áll a *Donvidéki ló*, melyet közbeszédben *kozák-lónak* neveznek.

A Don vidéke a lótenyésztésre kiválóan alkalmas terület, és az itt élő összes törzsek lovai mindig jó hírből állottak. A XVI. században a Don közép és alsó vidéke gyűlekezett helye volt az elbocsátott és megszükött rabszolgáknak, gondosítóknak és rablónak nemesek az ország minden tájáról, de a szomszédos országokból is. E gyűlekezés nép. rabszabó él és messze vidékre nem ritkán egész Káspéri-oroszország és Perzsiáj terjedő rablókirándóságot tett. S ezen-mindenféle elemekből alakult népség önmagát *kazák-nak* (kozák) nevezte ezen

Nagyságuk átlag 142–155 cm.

Vainemennyi általában tatár és finn keverékek, mondhatni korszerűménye s az elköcsösülést a parasztlóvak között a rossz tartás és a kiemeltlen használat egyaránt sértette.

Az orosz paraszt mezei munkára ökröt nem igen használ, hanem inkább lovat, mert ez gyorsabban végzi nagyobb területen a munkát, lévén a munkádó Oroszországnak a hosszú tél miatt nagyon korlátolt; és a mellet lovakkal könnyebben szereshet fuvarképpen valami melékijövedelmet. Különben a parasztlóvak so-

1) E közlemény „Proisrodítelnjaja szily Rosszija” (1898) ez hivatalos munka nyomán készült. Ahol az adatok máshonnan vannak merítve, ott a forrást külön megnevezem.

2) Revue Scientifique, 1895. H. No. 5.
3) Németországban a lovak száma 3 és 4 millió között váltakozik; ennyi a miénk is Ausztriával együtt (a hadsereg köze volta miatt vesztük a keleti egybe). Franciaországban és Angliában 2 és 3 millió között váltakozik, Olaszországnak alig van több 1 milliónál, a többi európai országok közül pedig egynek sincs még csak 1/3 milliója sem.

4) Das russische Reich in Europa. Eine Studie. Berlin. Mittler u. Sohn közig. Hofbuchhandlung. 1884.

turk szóból *kajszak* = lovas horcos*). Mar és elvezetés mutatója, hogy szoros és közeli viszonyban voltak a lovakkal; az állandó rablótámadások jó lovakat kívántak, és csakugyan ezen doni rablónak akkoriban jó lovak voltak, mint összesen a legelső támadásoknál, a kubánoktól, tatároktól, törököktől és perszektől.

Nagy Péterőt kezdve azonban ezek is szigorúbb állami felügyelet alá kerültek, áttelekítették őket hadseregbe, lassanként rendeltetéseket közöttük, melynek következménye az az, hogy az is, hogy a lovak is áttelekítették, amint eddig javított felállítás, a lovak lábszárgazdagságát, de a kitűnő legelő és a végletes szabad sikság még hosszú időre megőrizték a doni lovak kiválóbb faját.

A lakosság szaporodásával, a mezőgazdasági fejlődésével és az ipar megnövekedésével azonban itt is kevesebbet a szabad siks terület és apadt a lótenyésztés is, úgy hogy I. Miklós császár 1837-ben a Don vidékén utaztatván már nem találta kielégítőnek a lovakat katonai célokra, és hogy az anyagot megjavítsa, 1846-ban fölállított egy katonai ménestelepelt, mely még ma is fennáll Privaly folyó mellett Novoczerkaszkó 90 verszinyre, de amely privataliszván csak az említett gazdaság, az állományt fogva mindvégig valami jelentékeny eredményt nem tudott felmutatni.

Ekként a doni ló, bár gazdáját — a kózákat — nem is tudjuk másként, mint lovon elköpézni, és bár a faj a legkitűnőbb öszepolt állatoktól származik, amelyekhez később a ménestörvények dúsítása keleti vért lovakat is teleleltek, mégis lassan elvesztette jelentőségét, jósgát.

Úgyanezen sorsra jutott a múlt század végén és e század elején olyan híres ukrájni ló is, Ukrajnában, a Dontól nyugatra, a Dnyeper és Bug között a természetű gazdagon megadott területen fejlődött lassanként a telepedő lovak jótanyá, az állományt, amely oly mekkora anyagot szolgáltatott a hadseregnek, hogy a katonai hatóságoknak Kis-Oroszországban semmi nehézségük nem volt a lovak beszerzése körül. De a gyors telelés és a gazdasági fejlődés itt is szarvasmarhával és juhokkal kezdte elenni a lovak legelőjét és lassanként az ukrájni ló is eltűnt örökbe.

Ékkor a kormány figyelmét a Donon túli óriási kiterjedésű szűz siks területre fordította. Egy a magán lótenyésztés emelése czélzó rendelkezést a Donon túli sikságot felszította 5000 holdas kerületre (2400 deszjatyin) és kiadta vállalkozóknak haszonbérért, holdját 1/3-krájezárta, azaz a földtelélt, hogy minden kerületben meghatározott számú lovakat kell tartani. Azonkívül a sikság egy részén felílyen nagygyű kerületeket is alakítottak s azokat még kiadták a kalmýk lótenyésztőknek. A czél az volt, hogy a katonaságot el tájékoztassák alkalmas lovannyal és ez az intézkedés kitűnően bevált, mert a Donon túli kerületek mind a mai napig a fős esaknám egyetlen lószedő vidék.

Minden negyedik évben külön lószedő bizottság hivatalosan állapítja meg a kerületben a lovak számát és minőségét. Az 1864-ben kiküldött bizottság adatai szerint a Donon túli siks 76 vállalkozó magántulajdonos 296 kerületet bérrel, amelyen 49,708 ló találtatik; a vándorló doni kalmýk részén pedig volt 10 ménes, el foglaltva 35 kerületet, 2849 lóval. Ekként a Donon túli siks az összes lóállomány 52,537 darab.

A tipikus doni ló nagysága nem több 150–155 cm-nél, Száraz, erős, hosszú lábú, tanúlekványos, sebes és kitartó. Az eredeti tiszta doni fajból most már kevés van, hanem helyébe egy inómított, javított faj lépett a

minta az állami lótenyésztési főigazgatóság 1883-ban Veliknyazszkaja állomáson állami ménestelepelt állított (20 ménél), a mely 1894. január 1-ével doni állami ménestelepelt alakítottát, hol állandóan 60 darab angol tevért és félvér ménét tartanak.

A Fekete tenger vidéki lovak, ugyiszint a *kubáni* és a *kabard* lovaknak, melyek mind jórészt az ukrájni lovak származékai, nagy számban és jelentőségűen nagyon leszorított a fejlődő mezőgazdaság és a folyton terjedő éhe. Sok állomány azonban az állami lótenyésztés érdekében a Kaukázusban, és hogy itt is meg legyen a szükséges lovaný, 2 ménestelepelt állított 42 telvert ménél. (Tersziken és Tilszen).

Külön említést érdemel egy számbanal mint minőségénél fogva a *kalmýk ló*.

A kalmýkok mongol eredetű nomád faj még XVII. század elején kezdett Ázsiából bevándorolni, és legnagyobb részük a Kaspi tenger északi részén elérte a siksok telepedett ló. A lótenyésztés ma már ezeknek is jelentékenyen apadt és összeszorult Asztrahán gubernium dényugati felében a Volga jobb partján, a mely területet lakóikról kalmýkzának neveznek.

A terület kiterjed 15 millió holdat, amelynek azonban nagy része különösen a nedvesség és víz hiánya miatt nem igen használható legelőnél egyéb. Ezért a kalmýkok kizárólag marha- és lótenyésztéssel foglalkoznak, az utóbbi azonban uralkodóbb. Kora tavaszal elindulnak gyállyal és méneseikkel együtt a szűz siksra, ahol sikkalakat készítenek és keresik a több-kévesre alkalmas legelőt. Ezen vándorlásaikban mindig egy bizonyos irányt követnek és szigorúan titek olyan kerületek területére mennek, amelyekben egyes kalmýknyésztők vagy bérlok ménesei legelnek.

Az örökös vándorlás, az örökös szabad ég alatt létele, a folytonos közhiedem a természetben keresik fel őket kereskedők és lovaszintó bizottságok. Régebben, különösen Kihinába importáltak belőlük sokat.

Az 1891-ik katonai lóösszeírás alkalmával összezték a kalmýk sikságon 7,335 lótenyésztők, kiknek együttvéve volt 107,383 drb lovaný, itt tekintetbe kell venni azt is, hogy az előző 1800/91-és kivételösen hívatás volt, mint az övezetekben a létszám az egykori vándorló kalmýk lótenyésztési igazgatóság adatai szerint 30,000 lóval apadt.

A Volga bal partján, ugyancsak Asztrahán guberniumban, a kalmýkokkal átellenben laknak a kirgiz területből igen kevés alkalmas a szántásra, az erők nagy részét kipszították és nem maradt, ami a fűtőhomok megközése. Ekkép egy a talajviszonyok, mint az éghajlat is arra kényszerítette a lakosokat, hogy állat-tenyésztéssel és főleg lótenyésztéssel foglalkozzék.

A kirgiz életében a ló játsza a fűszerepet, a husból él, a tejéből csinálja a *kumiszt*, a bérből csinál nyergét és egyéb iparcikkeket. Szarvasmarha és ló az egész éven át szabad ég alatt él, nyáron sokat szenved az iszonyú hőszögél, a vízhiánytól, a rengeteg légytől és buszgyófajtól, melyek a méneseket megzavallják, ódon pedig takarmányukat a hó alól kell nagy munkával magunknak kikaparniok. Mikor pedig egy-egy olvadásra hirtelen jön faj, olyankor igazán nagy erőfeszítéssel zuzza a szegény állat lábával össze a jégkérget, hogy alula valami hitvány száraz fűmaradványt kikaparjon. Iszonyú

virahok és hófúvások sokszor nehány nap alatt opuztatnak egész méneseket, a megmaradottakat pedig teljesen leromlanak a hosszú hideg és éhség miatt.

Mindenkedvetlen és nehéz viszonyokhoz, melyek között a kirgiz ló él és felnevel, hozzájárul a lótenyésztés legnehezebb körülménye a kumis, azaz a *lójécs*, melyből elvonják a lótot tele legnagyob részét, de a kirgiznek a nyári hónapokban csaknem ez az egyedüli tápláléka, és így nagy mennyiségben van rá szüksége. Kifejlik csaknem valamennyi kanczát, és így a csikókak már az első esztendőben nem marad meg az úplátlán, min, egy kevés hiányt meg, a ló a télidőben még már az érvig lóval egyformán kell eltűrnie a legnehezebb állapotokat. Természetes, hogy rengeteg sok esikő elpusztul; de amelyik megmarad és felnevel, olyan bámulatos erős és kitartó, mely minden elképzelhető nélkülözések mellett is csodálatos sokat bír a legihtányával tartás mellett.

Az 1895-ik katonai lóösszeírás alkalmával találtak a kirgiz siks 112,442 lovaný, s amellet megjegyzendő, hogy az 1891-é, kemény száraz tél folytán a lovak létszáma felére szállt alá.

Ilyen kirgiz lótenyésztést találunk mindenütt, amerre csak a kirgizek vándorolnak. Ilyenek vannak Kurgenduban, az Úral nemek és Közép-Ázsiában, és legnagyobb részben ott, hogy azokat a helyeket, melyeket a kirgizek elfoglaltak, egytizenöt 400 millió holdra teszik, és az ilyen tágabb értelemben vett kirgiz lovak számát megközelítőleg 4 millióra veszik.

A kirgiz ló (56. ábra), átlagos nagysága 142 cm-ig megy. Nem szép, de bámulatos erős, a láb rövid, száraz, csontos, s a színek leginkább világosok.

A kirgiz lovaknak ilyen nagy száma, jó anyaga és különösen azon ritka tulajdonsága, hogy szívósságával a legrosszabb viszonyok és a legnagyobb nélkülözések mellett is bámulatos eredményeket mutatnak, magára vonat a kormányuk is figyelemre.

A Don és Kaukázus vidékén a sorozott lovak idővel igen elégtelennek bizonyultak az őriásleg fölment hazáik számára és így az állami lótenyésztési főigazgatóság állami érdekűből a kirgiz lovak nemestéséhez látott. A hadsereg részére szükséges lovaný beszerzése lévén a czél, csakis a könnyebben hozzáférhető területeket vették előt sorban figyelembe s az állami lóteny. főigazgatóság elhatározta, hogy az európai Oroszországban a Volga környékén lakó kirgiz lótenyésztőknek bizonyítottok fog szolgáltatni arra, hogy a lovaný javítása tározott nyereséggel jár, azután pedig eljátja a kirgiz tenyésztőkkel kitűnő apaállatokkal.

E czélból az 1885-ig kezdve több állami fedszó állomást állítottak föl, előt egy az előzőek mint a ménék számát folyton kikészítették és szaporították, dijjakkal egybekötött kiállításokat rendeztek, sőt később nagyobb tenyésztőkkel az állami lóteny. főigazgatóság hosszabb időre szoroszerződést kötött. 1855. okt. 1-én a kirgiz területen elhelyezett állami ménestelepek létszáma volt 0rugharban 361 mén, Kusztanajszában 355, és Turgajszában 345 mén.

A Kirgiz ló után megemlíthetjük a *baskír lovak* is.

A baskírok finn-mongol eredetű nép, mely Ázsiából vándorolt át európai Oroszország északkeleti tartományába. A lovak, melyeket szintén Ázsiából hoztak, eredetileg kirgiz lovak, melyek azonban az állandó telepedés és használat folytán idővel némely átalakultak, és ma már inkább kocsiban alkalmasok, mint nyereg alatt. Azek az alék még mindig sokban emlékeztetnek a kirgiz lóra, csak kisebbek, átlag 142–143 cm. Számuk némány százezerre teszik.

Ezenkívül eltérő faj mutatnak még a *turkesztáni lovak*, melyet mind lofajt turkmenszki fajnak hívunk, továbbá a *karabagyov*

*) Az orosz „*bojász*” (herceg) is rokon származású: *hogy* a mai „*bojász*” is annyit tesz, *hogy* ló, s ebből konyár, konyár lovas, lovas, vitéz.

(turkisztán és kirgiz keresztelés), a kipekaszkai és még sok egyéb kisebb számu és kevésbé jelentékeny faj. A turkisztán fájban van sok az arab vérből is, de nagyon ez a mégis elég jó faj és fejlődhet, mert turkizán lakosság is csak szabadban tartja mindig menését és emellett feji a kancsát. Száma névze legnagyobb közöttük a *sziwiriál* fő, melynek szintén van két faja. A nyugat-sziwiriál fájban a fölpusz a kirgiz fő, mely azonban európai Orszországból időnként javult telvérek keresztelésé folytán átalakult és javult. Különböztet it a tobolzki guberniumban, Tomszokban és Tymenben rendes ügött versenytársaságok vannak és a rendezett ügöttversenyek sokban hozzájárulnak a lönyag javításához és általában a lönyegéshez emelődéshez.

A két sziwiriál faj már földrajzi fekvésénél fogva elvélen zárva van több tájaitól, megtartotta öseredelii jellegét. Apró mongol leány, legnagyobb részét világos színűek, nem szépek, nagy fejű és leelőg fülekkel. De azért tüzesek, sebesek és kitartók.

Sziwiriának csak a déli felében tenyésztettek lovat és az északi részén a nagyon is zord északi résznek csekély lönyegésleget.

Ezek a főbb szabadban tenyésztett lofajok. Könnyen elképzelhető azonban, hogy Orszországról óriási kiterjedése mellett és területén annyira különböző földrajzi fekvés és egyhájtai viszonyok folytán az említett fajoktól kívül, különböző helyeken egész meneseket lehetne találni, melyek egész határozottnan elütnek az uralkodó fajtól, melyhez tartoznak vagy melytől származnak.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

Védojtások a sertésvesz ellen.

(Egyeszeremind felelet többek kérdéseiközdésére.)

× A tavasz közeledését követően sürdében kezd jelentezni a sertésvesz a sertésállományokban és pedig úgy látszik, éppen olyan helyeken, melyeket a járány eddig megkímélt volt. Ezenfolytán újul akitál a betegség elleni védekezés kérdése, aminet azt a lapunk szerkesztéséhez érkező kérdésekközdéséből is kitetszik. Szólagotat vélünk azért tenni t. olvasóinknak, ha őket a védekezés egyik módjának, a védojtásnak, ez idő szerinti állásáról a következőkben tájékoztatjuk.

Az állami bakteriologian intézetben a földmívelésügyi miniszter ur megbizárlatuk előnyában levő idevonatkozó vizsgálataknak eddig egyik érdekes eredménye az, hogy sikerült megállapítani, miszerint a sertésveszben átesett sertések vére immunizáló anyagokat tartalmaz s ennek folytán ilyen állatok vérsávója még nem fertőzött egészséges állatok testébe fecskendezve, ez utóbbiak ellenálló képességét a természetes fertőzéssel szemben fokozza. Igaz ugyan, hogy az ilyen módon mesterségesen létesített immunitás nem abszolút, mert az így beoított állatok egy része később mégis megkaphatja a betegséget, azonban az ellulási arány a beoított állatok között jóval kisebb, mint olyanok között, melyek megelőzőleg védojtásban nem részesültek (l. Közlekek 1896. évf. 85. sz.).

Ezek folytán a védekezés helyes módjának mondható az, ha a sertésvesz fellépése esetén a még egészséges állatokat az említett módon beoítják és pedig annak inkább, mert a lény övátosság és tisztaság szemmel tartásával végrehajtott beoítás maga nem okoz megbetegedést, vagy előlést.

Az ojtás végrehajtásához 'mindenekelőtt a beoított állatok létszámához képest egy vagy több olyan sertés szükséges, mely a sertésveszben legfeljebb 3-4 hónappal előbb át-

esett és belőle kivégült. Az ilyen sertést lezartva, vért egészen tiszta, magas üveghengerbe fölöjtjük, a hengert a vér megalvádsa után hosszú tengelye körül addig forgatjuk, míg a vérelpény az üveg faláról mindenütt le nem vált, az alvadék tejeten esetleg képződött habot pedig onnan eltávolítjuk.

Az ékcent kezelt vért hideg helyen (nyáron időben jég köztől) 24-48 óráig állni hagyjuk, míg a tiszta, szűrés vérsávó a meglepően különbözők. Ekkor a vérsávót egy másik tiszta edénybe löntjük vagy leszívjuk és azonnal felhasználhatjuk a védojtáshoz. Ha hosszabb ideig el akarjuk tartani, akkor a savóhoz felszalagolt karbolsavat adunk és tovább is hívós helyen tartjuk. (A karbolsavból 1000 gm 5%-os vizes oldatot készítsünk és ebből 100 gm-ot egy liter vérsávóhoz keverünk.)

A tiszta savóhoz fiatal malacokhoz 5 kemtr, idősebbekhez 10 kemtr fecskendezünk a bőr alá s ezzel az ojtás be van fejezve.

Egyik-másik helyről egyfelől még beteg állatoktól vért vérsávót, másfelől már ellulott sertések szivurkákból vért vérsávót ajánlottak a védojtás céljaira. Az ilyen eljárás bizonyára szintén hatásos némely esetekben, de azért azt még sem merjük ajánlani és pedig a következő okokból:

A sertésveszben még beteg sertés vére tartalmazza vagy legalább tartalmazhatja a betegség ragályanyagát s ugyanez áll az ellulott állatokból vért vedreke, sőt ezekben még más fertőző anyagok is lehetnek jelen. Az ilyen vérsávó vagy más nével beoítás alkalmával tehát könnyen megeshetik, hogy egyenesen megfertőzzük a mentesítendő állatokat s ezzel csak növeljük a kárt, a mint az így módon beoított sertések között már tényleg elő is fordultak nagyszámu ellulások.

De a betegség és az ellulott sertések savójának hatása jóval kevésbé is biztos. Az említett immunizáló anyagoknak, az antitoxinoknak, képződésére ugyanis hosszabb idő szükséges, ha pedig a sertés még beteg vagy a betegség korai szakában ellulott, akkor nagyon lehetséges, hogy az a megbetegedése óta lefolyt idő nem volna elegendő az antitoxinok képződésére, a vér savója tehát csekélyből fog semmit sem vagy csak olyat csak vesett tartalmaz, a mennyi a immunizálás szemképében sem elegendő. A vizsgálatból már felépült állatokra vonatkozólag viszont tudjuk, úgy mint egyhábrint más betegségeket illetőleg is, hogy azok vére a betegség lefolyása után és azontal még néhány hónapon keresztül antitoxinokat tényleg tartalmaz. Sokkal biztosabban járunk el és e mellett nem is veszélyeztetjük a beoított állatok egészségét, ha a betegségen már átesett és belőle felépült sertések vérsávóját használjuk fel a védojtás céljaira.

Perroncio és *Bruschettini* a mult év vége felé azzal a jelentéssel léptek a nyilvánosság elé, hogy *szivurk* egy sertés állat hatáson *ojtányagot előállították* és hogy azt székülédésre készen tartják.

Az ojtányag feketés-vörös folyadék, melyet 9 kemtr tartalmazó üvegekben küldenek szét. Megrendelhető a következők cím alát: *Laboratoire de Mr. le Prof. E. Perroncio, rue Nicot 52, Turin.* Egy sertés állat hatáson szükséges anyag ára 25 centimes (12 krajczár).

Az ojtányag alkalmazásánál első szabály az, hogy csak egészséges, még nem fertőzött sertéseket szabad ojtani, mert már beteg állatok beoítása hatástalan. Egy állatnak a folyadékbeli három köbcentimétert kell a comb belső oldalán a bőr alá fecskendezni, melyet megelőzőleg 1000 salmólóval meg kell mosni a karbolinsav fertőtlenítéssel. A befecskendezés előtt a folyadékot össze kell rázni. Rendszerint egyszeri befecskendezés elegendő, ha azonban a járány nagyon rossz indulat, akkor ajánlatos a befecskendezést öt-

nap múlva ismételni. Különböztet a beoított állatoktól azzal a hatással után állítólag immunizáltak tekinthetők.

A Perroncio-féle védojtás értékeről előzőszerint nem mondhatunk meg véleményt, mert a készítőik ajánlásán kívül, melyet azonban részletesebb adatokkal nem támogatnak, más adatok nem állnak rendelkezésünkre. Kísérletek idevonatkozólag a földmívelésügyi miniszterium rendelkezése folytán annak is folyamatosan vannak és eredményei remélhetőleg tájékozottak fognak az ojtások értéke felől. Ezontal csak feltehetjük, hogy *Caspar* az anyag immunizáló hatását a laboratóriumban egereken próbálta ki és kísérletek közben semmi pozitív eredményt sem ért el. Ebből nem lehet ugyan messzesemző következtetést vonni, másfelől azonban a negatív eredmény nem is támogatja az ojtányag hatása iránti várakozásokat.

Ezenek kívül az állami bakteriologian intézetben *Preisz* tanár más ojtányagokkal is kísérletezik, ezek a kísérletek azonban még nem jutottak elő stádiumba, hogy a kérdéses anyagok valamelyikének értékeről végleges ítéletet lehetne mondani. Ehhez képest nem is lehet azokat gyakorlati alkalmazásra ajánlani, mert ezidőre semmivel kevés, csak szűkebb körökben végzetlenek kísérletek ojtások. Ilyen kísérletek csak ott végezhetőek, hol azokra a szükséges előfeltételek megvannak s nevezetesen a hol az állatok csoportokra osztására, a beoított és a kontroll-állatok megfelelő elhelyezésére és az egész kísérlet pontos ellenőrzésére meg van a lehetőség.

A mondottakból kitetszik, hogy a sertésvesz elleni védojtások eddig leghatásosabbnak mutatkozó módja a betegségen átesett sertések vérsávójának befecskendezésében áll. Ez erre a célra szükséges ojtányagot nem lehet más módon rendelni, hanem azt a helyszínén kell készíteni.

A védojtás másik módja a Perroncio-féle ojtányag alkalmazásának, melyet a jelzett című Turinból kell megrendelni.

Egyéb kipróbált ojtányagok eddig szerint nem áll rendelkezésre.

—y.

A tőzsde legujabb műveletei.

Ha uszgainkban a közgazdasági rovato-
kat figyelemmel kísérik, arra a meggyőződé-
sre jutunk, hogy a gazdaszűközségnek még nincsen
tudomása arról, hogy milyen deű dolgokat
művelnek most és *kérdések elő a közeli időre*
azon a tőzsdén, melynek pusztító hatását nem
régén egy magyar állampárti röpiratban is igye-
kezett szépiteni és védeni.

Tapasztaljuk, hogy jelenleg a buza ára
hét-hétre hianyaltik és a gazda ismét kényte-
len a 6 ritos árral számolni. Ebben kétség-
kívül nagy részben az ok az, hogy a tőzsde
nem hiszen a külföldnek is vannak bözrei
és bözérjárjei, a kik makindáziókban éppen
olyan kevésbé veszik a szűk készletet szemben
a leírt árákat, mint a leírt gázdák, azonban
nálunk még más speciális faktorok is dolgoz-
nak a buza értékenk leszállítására, azokról
pedig a következők jelegethettek.

Egyrészt budapesti spekuláns, a ki nagyban
dolgozik elszámította magát a tavaszbuza be-
vásárlásánál és a felmondás idejének bekövet-
kezével — gazzalja kifejezte — megfordí-
totta a rudat. Ugyanis átvettek a tavaszból
mintegy 150,000 mmzást, de nem abból a
cézből, hogy azzal áromelkedést jánjanak meg,
vagy jobb hangulatot csináljanak, hanem csak
azért, hogy az ojtás egy alább nagyobb manővert
vigyázzal keressék. A mint a jelzett 150,000
mmzást átvették, azonban kezdtek igen nagy
mennyiségeket áruba bocsátani és azzal a cézzel
állítólag a negatív eredmény nem is támogatja
az ojtányag hatása iránti várakozásokat.

képeségük fogva, a felmondási idő bekövetkezével majd tetszésük szerint fogják leszerelni az árakat, azon tapasztalatból kiindulva, hogy a börténert semmitől sem irtózik úgy, mint a késztrudól és sombagy késztrudól átvégyen, inkább fizeti az árkölcsöbetet.

Tehát a talaj szépen elő van készve arra, hogy a közeli hónapokban még alacsonyabb buzaárakat lássunk és ilyen irányban befolyásolja a szesz gyórtót gazda közeli új termelésének árát is!

De még az nem elég. Ennek a bérze melegegában nevelt megpogantánk igen érdekes oldalhatása is van, a mely legjobban jellemzi a helyzetet. A budapesti malom nem akarnak már búzát *határozott áron* venni még akkor sem, ha az a búzár már szükséges is van. Ok nagy bizalommal vannak a tözde-emberek ügyessége iránt, számitanak rá, hogy márvérjük az árak még jobban tördése tekintetben sikerüljen fog és úgy veszik most a kész búzát, hogy azért 20 krajczárát tölhet igényen fizetni, *mint a hogy márvénban az ára lesz.* A budapesti malom tehát ugyanabban a véleményben vannak, mint magunk voltunk mindig, hogy a gabonázódeken nem az általános termelés és fogyasztás természetes viszonyok, hanem egyesek mesterséges ügyessége csinálja az árakat, még pedig a tapasztalatokra támaszkodva, az árak lefelé márvérziazóvá.

És ezeket az állapotokat — úgy látszik — a szabályos revíziója mellett is a bérze javára és diszóségére meg akarják most örökíteni hivatalból.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

208. számú kérdés. Áradmány iszapaltajon talajvizmentes legjobb minőségű földön, hol egész lucernázás táblát kat. holdankint ötven forintért évi használatra ki lehet adni, hol ennek bérleti a lucernázást ötször kaszálják egy ényében, mi czélszerűbb: ezen rendszert folytatni és a növekedő marhallománnyal más takarmánnyal tartani, avagy nagyobb értéket képviselő a lucernázás táblák termése marha által értékesítve, a nyert hus és trágya többlet képen?

Drassó.

T. A.

209. számú kérdés. A *Köztelek* 1904 évi 26. (572.) számban olvastam a Thanatonról, mint a leghatásosabb ravajról szerzöl. Kérdem a t. szerkesztőjét vajjon a *honvid bogár* hermyólat, mely repezemat nagy mértékben lepte meg, lehetne-e a Thanatonnal sikeresen küzdelni megjegyzem, hogy már létezik 5% karszultali és 15% gálicoldattal sóssalva a föld feletti romokrákba összegyűlt hernyókat *siker nélkül*, mert azok ezeken az országok alkalmazása daczára élesen maradtak. Kérdem továbbá, hogy az esetleg később előző *honvid bogarakat* mily szerrel valóban képes sikeresen pusztítani? Vajjon ezekre is határos lenne-e a Thanaton. A repeze bántái, erős és szép.

T. Becco.

U. P.

210. számú kérdés. Vonatkozással a f. évi március 31-én megjelent *Köztelek* 26. számban foglalt „Tavaszi fogósolás” czemű cikkre, szives tudósítást kérem, hogy a Laacke rít borona, mely buzafogósolás és egyéb fogósolásra egyardant alkalmas a mint a cikkben leírva volt, hol szereshető be a legjobb minőségben és milyen árban?

Jáschörény.

S. J.

211. sz. kérdés. Kérem a „Feleletek” rovatában velem tudni, hogy a marhasóban minő nyeglet van, mert sem a marha, sem a birka nem szereti, a ló pedig egyáltalán nem eszi. még akkor sem, ha az abrakra van hintve.

D. S.

212. sz. kérdés. Részben kavicsos, részben homokos, de mindenütt termékeny iszapaltaj vegyes mederfőnek, melyet csak kora tavaszszal hint el a nagy víz, mint a nyáron hasznosított legjobban évenként való bevetés mellett és minővel élendő növényekkel való egyszerűsindonokra teendő bevetés esetén?

Drassó.

T. A.

Feleletek.

Lucernázás bérbevéssza vagy takarmányozás czéjjára való felhasználása előnyösebb-e. (Felelet a 208. számú kérdésre.) A feltejt kérdésre annyian nehéz határozott feleletet adni, mert mincsek megemléke mindazon tényezőkre, melyek a kérdés elődöntésénél figyelembe kelléne venni. A leggyorszerűbb válasz az volna, hogy ha az 50 frtté bérbevejt lucernatábla kifizeti magát a bérlelnek, okvetlenül kell, hogy az tulajdonosnak is kifizesse magát, annál is inkább, mert a bérlelnek még sok más oly terhe is van, melyek a tulajdonos nem nyomják. Kivál a jelen esetben áll az szót, mert a tulajdonos magáé a növekedő marhasállományával eteti fel a nyert takarmányt, mely a hus és trágyatöbbletben bőven kifizeti magát. Különben is a házilag előidított takarmány rendesen olcsóba szokott jónni, mint a vett takarmány s ez is figyelembe veendő. Czélszerűlten volna a hiányzó takarmány helyett más takarmányt venni, mikor sajátmagunknak az ötszöri kaszálás mellett bőven terem, és a katasztrális holdankint 50 frt nem is tulsok, mert ösmerek vidékeket pl. itt Pozsony megyében is, hol e lucernának egy kaszálás szótka 20—22 frtté bérbevenni. A jelzett viszonyok között tehát czélszerűlten lesz a lucernázást megártani s a nyert takarmányt saját általánknak értékesíteni.”

R. E.

A honvédogórtatás. (Felelet a 209. számú kérdésre.) A honvédogórtatás (Entomoscopia Adonidis) álcóznak, az úgynevezett fekete hernyóknak Thanatonnal való permátészt nem ajánljuk, mert a megjellett kísérletek alapján a Thanatonnal való permátészt a honvédogórtatásra hatástalan (Köztelek 1892. II. köt. 1916. lap és 1897. március 31-iki sz. 460. lap).

E helyett azonban az Entomokittin vagyis a Pyrethrum énerariat-fólium névű növényből készült alkoholos kivonatnak 5%-os oldatával való permátészt ajánljuk; habár a 0,2%-os oldat is biztosan hat; csakogy lassabban, mint az előbbi. Az ezzel a szerrel való védekezés, amint arról többször meggyőződünk, teljesen sikeres és annál jobb és olcsóbb, minő korábban vagyis, ha akkor kezűdik meg a permátészt, mikor a foltoz még kicsinyek.

A honvédogórtatás viszonyaira és irtási módjaira eredményes módokból felvilágosítást ad a „Köztelek” fent idézett 1892-iki évfolyama.

Különb. mindezekről közvetlenül is értesíttük.

Vellay.

Laacke-féle rétborona. (Felelet a 210. számú kérdésre.) A Laacke-féle rétborona Kühne Éde géppáronal szereshető be. Az ára a borona fogorai. a munkásszesség, a borona súlya szent 37—62 frt körül ingadozik. Legjobb lesz nevezett géppáronal, egy árjegyzék alapján a talajviszonyoknak és minőségeknek megfelelő boronát kiválasztani. A kérdésben jelzett czél elérésére, legjobbnak tartanám az A! jelzésű rétboront, melynek munkásszességé 1'95 mter, súlya 80 kg. ára 47—49 frt.

A marhasó összetétele. (Felelet a 211. számú kérdésre.) X. X. marhasó, melyet a kincstár f. é. január óta áruba hozott, áll: 99'25, azaz kilencvenkilenc és huszonné százdrész (egy negyed) % tiszta konyhasóból; 0'50, azaz ötven százdrész (fél) % vörös vasoxyból és 0'25, azaz huszonné százdrész (egy negyed) % ürmörpöböl.

A marhasó adagolás kezdetén az állatok nem igen kapnak rajta, de csakhamar hozzászokván, azután épp úgy fogyasztják, mint a közönséges marhasót.

VEGYESEK.

Mal számkant tartalma:

A Tenyészállatvásárlási-biztosítás. — Meghívó.	Oldal
— Meghívó. — XIV. tenyészállatvásárl. — Tavasszi luxusvadászok.	579
Hírtól állítólag vásárlja.	579
A tőzde legújabb műveletei.	580
Tárca. Az oktonómiai. <i>Rékosi Jenő.</i>	585

Növénytermelés.

A repávetés hegenzése. *Szarvas Inver.* 581

Gazdasági növénytan.

Szükség-e a magvak elárasztásához intermetáláló hőmérséklet alkalmazni. *Meszy Gyula.* 582

Letételek.

Oroszország lovai. *Dr. Sörény József.* 583

Állategészségügy.

Védőfogások a sertésvész ellen. 585

Legyek.

Védőfogások. 586

Kereskedelem, tözde.

Budapesti gabonázódeken. — Vételmagvak. — Műtrágyák. — Szesztöltel. — A központi vászárkarnak árujegyzése a nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áráról. — Állatvászók. — Budapesti gazdasági és tenyészmarhavásár. — Budapesti vágómarhavásár. — Budapesti törzssz. — Könyvnyai sertésvásár. — Budapesti szarvasmarhavásár. — Jagutának árverése (20000 frt becsületlen fell.). 589

Szerkesztői éretelek. 589

Meghívás. A földmívelésügyi m. kir. miniszter Wessel Zsigmond dombovári lakos Tolna vármegye Zámkornó járására névbe az állandó gazdasági tudósítást írtatja ki.

A XIV. tenyészállatvásárlás díjai. A tenyészállatvásárlás rendező bizottság a hó 21-én tartott ülésében a tenyészállatvásárlás díjait a következőképen állapította meg. *Állami arányterem* a szarvasmarhák csoportjára 3 drb, a juhok csoportjára 1 drb, a sertések csoportjára 1 drb; *Állami arányterem* a szarvasmarhák csoportjára 3 drb, a juhok csoportjára 1 drb; *Állami arányterem* a szarvasmarhák csoportjára 3 drb, a juhok részére 3, sertések csoportjára 2 drb áll rendelkezésre. A *pénzadaj* a következőképen osztattak fel: *I. Szarvasmarhák*nál 1., magyar fajta I. bika díj 300 korona II. bika díj 300 korona, III. bika díj 100 korona; *2. anyaszarvasmarhák* csoportjára: I. bika díj 300 korona, II. bika díj 200 korona, III. bika díj 100 korona; I. bikaborjódj 100 korona, I. tehénj díj 200 korona; I. úszódj 150 korona, II. úszódj 100 borca; *3. Piznangi* és málthali: I. úszódj 100 korona, II. bika díj 100 korona; I. bikaborjódj 100 korona. *Hazai fajták*: I. tehénj 150 korona, II. tehénj 100 korona, III. tehénj 50 korona; I. juhok: I. bika díj 200 korona, II. bika díj 100 korona; I. bikaborjódj 100 korona; I. tehénj 200 korona, II. tehénj 100 korona; I. úszódj 150 korona; I. *Finom gyapjas merino juhok*: I. kosdíj 150 korona, II. kosdíj 100 korona; I. anyajdíj 70 korona, II. anyajdíj 50 korona; *2. Felső gyapjas juhok*: I. kosdíj 100 korona, II. kosdíj 80 korona; *3. Borzók fajta*: I. anyajdíj 60 korona, II. anyajdíj 40 korona; *3. Hus és teljes juhok*, keresztzetek: I. kosdíj 100 korona, II. kosdíj 60 korona, III. kosdíj 40 korona; I. anyajdíj 60 korona, II. anyajdíj 40 korona. *III. Sertések*: *2. Hazai koldor* I. kandi 100 korona, II. kandi 60 korona, III. kandi 40 korona; *3. Borzók fajta*: I. kandi 80 korona, II. kandi 60 korona, III. kandi 40 korona. A bírlat május hó 2-án délelőtt 9 órakor veszi kezdetét. A bírlató bizottság működései 12 óráig befejezi, a mikor a vásár a földmívelésügyi miniszter je-

lenítésben ünnepélyesen fog megnyitni. Az eddig bevezetett bejelentésről az összeszerült közgyűlésnek a múlt évi válsághoz, melynek biztosítékai a vásár sikerei. Eddig összes bejelentett 220 drb szarvasmarha, 203 drb juh és mintegy 150 drb sertés. A kereskedelmiügyi miniszter a tenyészállatásra irányított állatok kedvezményes szállítási díját engedélyezte, olyformán azonban, hogy miután a kiállítási terület rakodási és állományváltásának elemelői pénztáruk nincsenek, a szállítványok bérmenté kiállításra a vásárrendezésük címére. Bejelentések a rendezéség még e hó 28-ig fogad el.

Gyümölcsértékesítési szövetségek. Többen tudakozódnak annak a mozgalomnak eredményéről, amelyet az ÖMGÉ, a tel folyamán indított meg oly czéllal, hogy az ország gyümölcstermelési szempontjainak gyümölcsértékesítési szövetségek létesítésén, illetve ilyenek alapításához az impulzus és a lehetőség megadja. E végből mindenekelőtt arról kellett gondoskodni, hogy az alapítandó szövetségek részére gyümölcsértékesítési piac biztosítások, mert míg a kedvező értékesítési feltételei adja a piacnak, addig a szövetségek tevékenységével sem lehet eredményeket várni. Meglátásunk az ÖMGÉ, a szövetségek szervezéséhez tetleg hozzá látott volna, feliratot intézett a földmivelségi miniszterhez, kérve, hogy egy hatályos gyümölcsértékesítési akció kezdeményezésével adja meg a szükséges feltételeket a tervehetett szövetségek intézmények létesítéséhez. E feladat érdekében vagy saját szakbizottságot kellene a miniszternek a kiállításon utatartnia, a kik ott üzleti összeköttetéseket szerzenének, vagy pedig az alakulandó szövetségek számára kellene olyan állami segélyt biztosítani, hogy azok a külföldi piacokon a kellő agyúvá kifejtésére rögtön kezdetben képesek legyenek. A földmivelségi miniszter az ÖMGÉ, feltevéseitől mentve még nem kívánja a földmivelségi bizottságban nem fog kitérni e kérelem teljesítését célul, a minek meliőbbi bekövetkezése fölülte óhajtható volna, hogy egyes, kedvező helyeken már a f. évi gyümölcsesszezonban is alakulhassanak szövetségek, Gyümölcskivitelünk rohamos csökkenése egyfólyó, a fokozódó amerikai verseny másfelől arra intenek, hogy mindent el kell követnünk a gyümölcsértékesítési piacok meghódítása érdekében, habár ez eldől azokatok járja is. Az értékesítés terén szükséges mozgás hiánya nem látunk semmi értelmű azoknak a különben dicseretes kormánytervezéseknek, melyek a gyümölcstermelés kiterjesztését célozzák, de a melyek együgyűnek a szárfafutalás következményei elé állíthatják a gazdaságot.

Bejelentések a tavaszi luxuslövásra. A f. évi május hó 3., 4. és 5-ik napján a Tattersallban tartandó VII. luxuslövásra eddig a következők jelentettek be lovakat: Tódesko báró örökösei, Biorci Egon gróf, Csiky Sándor, Steinfeld Mihály, Beer Antal, Daróczy Földán, Pók Gyula, Boronay György, Almásy Géza, Borhy György, Bogosich Fülöp, Gótszál Cs. György, Degenfeld Imre gróf, Szent-Ivány Farkas, Kutszera Vida, Puky Márton, Kardoss János, Muszaj Lukás, Sohmuy István, Griebisch Béla, Horváth István, Illés Gyula, Posztoczek Iván, Tisza István gróf, Dondó Olivér, Tóthvárady István, Lipszty László, Duolovits Béla, Farkas Ábrahám, Strehlen Vilmos, Benitzky Árpád, Lits Gyula, Andrássy Sándor gróf, Andrássy Géza gróf, Rohonczy Gida Zalesky Jend., Werner Ferencz, Hanvay József, Siegler Gyula, Szapary Gyula gróf, Benedicty Gyula, Karsay Vilmos, Orozsy Fülöp, Kondor Emil, Stein Lajos dr., Graczer Béla, Keglevich Gyula gróf, Fölsinger Ferencz, Halász Aladár, Micsky Imre, Baross Károly, Stubenberg József gróf, Rosenfeld Henrik.

Az amerikai alma. Uprajtszik, hogy az amerikai alma, nemcsak átvonuló felhőn jött vendégserpeleni Németországba, hanem állandó piacot akar magának ott biztosítani.

Mint a „B. M. Z.” írja az év ezen időszakában a német és a cseh alma a piacokon túlföldi felhőre van azzal a helyével, melyek alma szorítást, mely már ószszal nagy mennyiségben öntözött be a annak a német piacra való bevitelét mindinkább emelkedőben van. Mult hete folyamán a nagy, vörösbébi, eperalma érkezett nagyobb mennyiségben; az almák nagygyűkűk szerint osztályozva vannak s áruk és szerint 900—1500 korona között változók 5 fontonként, ezen a k. qe alma ára 14 krtól egészen 35 krt. Az almák igen kevés kivétellel egészsek és minden háztartási czéllra alkalmasak. Előrelátóhatlag Amerika egész a gyümölcsértékesítés idejéig képes lesz jó minőségű almát exportálni. Ez a körülmény aggasztja a német gazdaságot, mert azt hiszik, hogy Amerika a német piacokon kivított pozícióját a mult évvel kezdődőbeni természetesen esztén sem fogja egykönnyen feladni. Nekik pedig kiállításuk, hogy Németországba, mint gyümölcskiviteli piacot teljesen elveszítjük, ha csak az amerikai élelmességet hatályos kiviteli akcióval nem igyekezünk ellensúlyozni.

Szállítási díjkedvezmény abrakrakarmányokra. A hazai állattenyésztés előmozdítása érdekében kereskedelmiügyi miniszter az al kir. állományváltás gázsz vonalán teljes kocsi-akarmányokat annak részére s illetve végül a k. qe almákra szállított következő abrakrakarmányok és pedig: korya, olajpogácsa, árpadra, kőröcskadarára és malomkonkoly után a helyi díjazásban szerint körül díjazásban 20%-al rövidített díjtellettel engedélyezte az al a megosztással, hogy az ország határzónáiban fogó összes átmeneti állomásokra, valamint a Budapest helyben és Kőbányára helyben rendelt küldemények ebből a kedvezményből ki vannak zárva. Ezen díjkedvezmény csak oly küldeményekre nyer alkalmazást, melyekre nézve az a körülmény, hogy a küldemény a helyi kikötések szerint a kedvezményre igényt tartanak a rendelkezésükre szolgálati illetékes gazdasági egyesület által kiállított s annak pejtével és aláírásával ellátott szabványos úrváltozónál, mely a feladás alkalmával a fuvarlevelekhöz csatolandó, bizonyították. Az e czéllra használandó igazolvány-úrlapokat a e. kir. állományváltás igazgatóság beosztja a gazdasági egyesületeknek az általuk kívánt mennyiségben elszámolás mellett rendelkezésükre. E szállítási kedvezmény igénybevehetők érdekében felvitte a földmivelségi miniszter az összes vármegyey gazdasági egyesületeket, hogy a kisebb gazdákak abrakrakarmány szükségletük beszerzésénél egész kocsiakarmányok megrendeléséhez igyekezzenek csoportosítani.

Népszerű kendertermelési utmutató. A földmivelségi miniszter népszerű kendertermelési utmutató megírására pályázatot nyitott. Az utmutató czéllja, hogy abból a földművelő népotalál a kendertermelésnél szükséges ismeretek elsajátíthatja. A kendertermelési utmutató tartalma 5 garmond szédesű ivre terjedhet. Legfeljelmesebb a kender termelésének miniregényi részletei a talajalkotás, az idegen, magtermetés, a utatás, a utatás, a utatás, a utatás és bírózás leírásai. Az utmutató nyelvezete népies és magyaros legyen. Különösen súly fektetendő az utmutató megírásánál a nálunk divódó eljárás hibáinak és az ebből származó hátrányoknak tüzetes ismertetésére és az oszkerti termelés és kikészítés utmutató voltára. A pályázati irattal színhatva a 100 korona. Az idegen, magtermetés, a utatás, a utatás, a utatás, a utatás és bírózás leírásai. Az utmutató nyelvezete népies és magyaros legyen. Különösen súly fektetendő az utmutató megírásánál a nálunk divódó eljárás hibáinak és az ebből származó hátrányoknak tüzetes ismertetésére és az oszkerti termelés és kikészítés utmutató voltára. A pályázati irattal színhatva a 100 korona. Az idegen, magtermetés, a utatás, a utatás, a utatás, a utatás és bírózás leírásai.

Hibakijáratás. Lapunk április 21-iki (32.) számban „A talajnedvesség befolyása a növény fejlődésére” cím alatt közölt cikkelybe értelemzavar sajtóhibák usztak be. Az 570. oldalon a 10. sorban, a felirattal szembe, a 10. sorban, mondat: „Persek azt talála stb.” egy javító jele: *Persek azt talála, hogy a nedves talajban nevelt növényeknél a sejtökötől meglek kifejlődése gyors és erőteljes, míg a szá-*

raz talajban neveltéknél kifejlődésük lassu és kissérv. Továbbá a 2-ik hasab felülről számitott 6. sorában a „magyar” szó nagyon-r igazantó.

Kirándulás Stockholm. Az állományváltás menetejörödját mint értesülünk, a nyáron több rendben kirándulást rendez Stockholm, az ottani kiállítás megtekintésére. A rendkívüli érdekesnek ígérkező program legközelebb sájtó áll körül. Az utazás kiállításonatörténi Berlinen át, a honnét a tengerész az új Sussinitz-telrebergi- (négy óra) uti irányt, a szesz igénye. Sassinéz és Treibach között rendkívül elegáns hajó közelednek.

A hamburgi kiállítás. A hamburgi kerestézt kiállítás alkalmával június hó 17-én nyílik meg ugyannét egy nagyszabású állatkiállítás, a melyet a német gazdasági országos egyesítélet rendez. Ez alkalomból az állományváltás menetejörödjája június 16-án Budapestről különvonalat indít, melyet a Hamburgi kirándulási szándékok csoportba való szervezkedésével előnyösen használhatnak fel.

Pénz és nyomon. Issajev, a legelőbbik orosz tudósok egyike Oroszország pénzügyi politikájáról olyan tanulmányt tett közzé, mely azt látja, hogy Oroszország gazdasági fejlődésének a merkantilis irányzat ugyan az az utat jölelte ki, amelyen mi haladunk. Oroszország pénzügyi helyzete fényes. Mig 1885-ben az állam bevételek nem haladtak meg a 762 milliót, ma 1200 millió rubelt tesznek. A kiadások ugyanezen periódus alatt 800 milliót értek el, így a hiányosságok. A pénzügyi hiányt ellent és a pénztár kiészítélet megkezdte 1885-ben 238 millió rubelt képviselték, most 800 millióra rugnak. Az ipar haladásra kétségtelen. Mig például 1870-ben Oroszországban csak két millió pud öntött vas készült, most a termelés 96 millió pud. A kereskedelmi vállalatok ugyanilyen fejlődést mutatnak. Bizonyosság ennek a pénztár kiészítélettel, hogy az országban a legnagyobb szén- és bányászati vállalatok a tulnetetté pengzalközlödszák? A hivatalos statisztika kimutajta, hogy az ország nép egyötöde a legszegényebb szük kunnegében lakik, hogy a mezei gazdaságok egyharmadában lovat nem találnak, hogy hat millió embernek nincs határozott foglalkozása, a hogy a napcsászár által 27-évesen készített gazdasági statisztika az oroszok közötti adókievetés mintegy 2—5 szöröse. A parasztok, a kis- és nagyrizók eladósok. A vámrendszer káros hatásait Issajev illusztrajta azzal, hogy míg Ausztriában egy pud vas ára 26, Franciaországban 25, Németországban 18 kopek arnyaban, addig Oroszországban 100 kopeket kell fizetni érte. Ilyen árkülöbségben van az oroszok egész sorozatánál, melyek száma az ipar fejlődésénél, nem csökken, miután a behozatal nagyobb arányokban növekszik, mint a beföldi ipar. E kedvezőtlen körülmény mellett az állami pénzügyek virágzó állapotát csak az adóbevételek szigorításával az új adókievetés kivételével lehet megmagyarázni. Issajev szerint az orosz pénzügyi politikát a közzévalóval lehet jellemezni: városok, bányázati, a vidék rovására, a töke koncentrázása kevés kézbe, a nagyipar kedvezményezése, a kisipar elnyomása. Ugyanezeket Issajev Magyarországról is bátran megírhatja volna.

Régzalküldemények kedvezményes szállítása. Gibraltarról nyugatra fekvő kiközlökből származó, a legelőbbik gazdasági és kereskedelmi valamelyik feladára a terület és a budapesti vagy kőbányai állomások valamelyikére rendelt teljes kocsiakarmányokban szállítandó régzalküldemények után a szállításban érdekelte vasutak a rendes díjtelekekből 100 kgmönként 30 fillért engedtek el. Ezen kedvezmény létezőről csak azért vesztünk tudomást, mivel a legelőbbik gazdasági és kereskedelmi feltételek hiányzik, még pedig az, hogy a régzalküldemények megírásának kellene lennie. A mult évában ugyanis országsetere felhangzott a panasz, hogy a peronozsára védekezés ellen a szőlők permetezéséhez használtatni

jobb minőségű jármók ókor 24—25, tarka bektóli való ókor ... fríg min-kint é. s. Fejőstehenekért és pedig Felhársztól magyará levő ... származása ... fríg ... bonyhádi ... fríg páronkint.

Budapesti vágnomárhavás. 1897. Április hó 22-én. (A bejegyzés, közérdeklődés és közérdeklődés jelentése a Kútelek részén). Felhajattak: 2126 db ... fríg vágnomára, nevezetesen: 1445 db magyar és tarka ókor, 933 db magyar és tarka télen, 210 db szerial ókor, — db boszniai ókor, 10 db szeriali télen, 92 db óka és 16 db hivál.

Mindég szeriali: 563 db elárendelt hivál, 1511 db közpomszerű és 82 db alárendelt minőségű, — db elárendelt hivál ókor, — db közpomszerű ókor és — db alárendelt minőségű. A mat vágnomárhavás ... hála! kevesebbet hajtottak fel, mint mul hétén. A vásár hangulata esendnek, vontattok irányzatnak jelölését, mi annak tudható be, hogy helyben fogynak a kiváló vadréke keveset vásároltak. A kor 1 ftrial csökkentek.

Követező árok jegyzeteket. Hivott magyar ókor jobb minőségű 27—29, kivételesen — db — hivál magyar ókor közpomszerű 25—29, —, alárendelt minőségű magyar ókor 21—24, —, jobb minőségű magyar és tarka télen 57—30, kivételesen tarka télen magyar télen közpén, 29—28, tarka télen 20—26, szeriali ókor jobb minőségű 20—28,50, kivételesen — szeriali ókor közpomszerű 20—26, szeriali ókor alárendelt minőségű 20—25, szeriali bika 21—28, —, kivételesen —, szeriali hivál 17,90—31, — fríg mértémszámánként előslayban.

Budapesti levelezés. Budapest, 1897. Április 22. (A bulapostei elvárásokról szóló jelentése a Kútelek részén).

A vásár közpénya felhajtás mellett éleik volt. Felhajattak összesen 735 db. Eladott 332 db. Jobb minőségű lovakból hátrahagyott 5 db, eladott 5 db 120—160 frt, könnyeb kocsik (júker) 20 db, eladott 8 frt, 120—130 frt, nehezebb kocsik (hántás) 50 db, eladott 20 db, 120—250 frt, igaz kocsik (nehéz nyugoti faj) 35 db, eladott 12 db 90 —185 frt, ponya 2 db, eladott — db — frt; közp minőségű lovakból: nehezebb félek (fuváros 1) 100 db, eladott — db, közp minőségű lovakból félek (parasztó stb) 210 db, eladott 75 db — 36—70 frt; alárendelt minőségű lovakból 30 db, eladott 17 db 10—15 frt; szeriali lovakból 20 db, eladott 10 db, az állatek és kutyák részére vásároltattok 5 db, tulajdonjóra gyamus 10 felajattottak — db, ragalyos bejegyzése gyamus 10 felajattottak — db, takonykór miatt a egymestherhez küldték — db.

Köbányai sertésárvás. 1897. Április 23. (Első magyar sertésárvás-részteljesítés telefont-jelentése a Kútelek részén). Az által közzétett, a köbányai árvások: Magyar válnak 320—380 kg, nehéz — kr, 280—300 kg, nehéz — kr, óreg 300 kgontuli — kr, vidéki sertés konyha — krajczár. Szerb 52—54, — kr, Román — kr, francia páronkint 60—80, elárvulynak és 4/90 engedélym szokások. — Belsőváros: Tengeri új 390 — frt, ársz 490 frt Köbányai árvás. Első árvás: apr. 22-én. Árvásokról: Felhársztól: Belföldi 3340 db, Szerbiából 2748 darab, Romániából — db, egyéb államokból — darab. Összesen 9088 db. Fő ársz 28537 ft. Állomány és felhajtás együtt — db. Elhajtás: Budapesti fogyasztásra (1—X, kerület) 1070 db, belföldre Budapesti közpényre 560 db, Beckse 108 db, Csehországba, Morvaország és Sziléziába — db, Ausztriába 283 db, Német birodalomba — db, egyéb országokba — db. A szappanyárakban feloldogottak: a szilásokban eladott, vasuti kocsikból kirakottak, 1000 db, a szilásokban tallattak 21, összesen — db. Összes elhajtás 2518 darab. Maradt állomány 25819 db. A részvény-állományok 8123 db, vas elhajtás — db. Az egészérségi ársz: a részvényállományok maradv. 6306 db, Szerbiából: Szerbiából 2748 db, Romániából — db, összesen 9083 db. Elhajtás: 2726 db, maradt állomány 6327 db és pedig 8827 db szerb és 8827 db román részvény-állomány személnél jan. 1401 maradt 414 db a fogyasztás aól kivonatolt és technikai czrökora feloldogottak.

Budapesti sertésárvás. Április hó 22-én. A bejegyzésekről közérdeklődés és közérdeklődés jelentése. Felhajattak: 1005 db belföldi, — db galicziai, — db töröl, 50 db névesség, 60 töröl, 761 db békény; — db belföldi, — db galicziai, — db töröl, — db bécsi, — db novéndek töröl, 89 db öltöt békény, — db db békény. A borjúsárvás éleik, a bányászvársz vontatott lovakról volt. — Árak a kóvetezők: Éleik borjúsárvás belföldi 10—91 frt, kivételesen — frt; dbonkint 26—37 frt, kivételesen — frt; sulyra, novéndek töröl — frt, frt, kivételesen — frt; dbonkint, 20—21 1/2 frt; sulyra. Öltöt töröl: belföldi — frt, galicziai — frt; novéndek töröl — frt; dbonkint, töröl 3—6 — frt, bécsi — frt; sulyra. Éleik borjúsárvás 2—1 1/2 frt páronkint 60—80, — frt páronkint, kivételesen — frt. Hízlati töröl — frt.

Bécsi vágnomárhavás. 1897. Április 20. A bécsi marha- és Aszpantér jelentése. Összes felhajtás 3440 db. Elből: magyar 2684 db, galiczia 157 db, dukovinai 68, németországú 562 db,

hivott 2601 db, legelő — db, fiatal 845 db, ókor 2407 db, bika 556 db, téhen 446 db, hivál 97 db. A monobit vestegvárdra 575 dbó baltottak fel. A felhajtás a múlt hetinél 800 dbbal kisebb volt. A hangulat a vásár kedvelte irányzatú volt, később azonban a múlt heti árszokhoz felcsúszott. A vásár éleik hangulat mellett zárdott be a felhajtott állatok múlt eladattak. Árak: prima magyará 32—35 (—) frt, frk székunda 27—31, frt, frk 22—26 frt, Galicziai prima frk 32—35, (—) frt, frk székunda 28—31 frt, teria 24—27 frt, Német prima 36—38 frt, (—), székunda 32—36, teria 28—31 frt. Konzervókrók: Magyar ókor 21—25 frt é. s. Bika 20—30 frt é. s., téhen 19—30 frt é., hivál 16—20 frt é. s. (Kizárólagosan előslayban minőségű, a többi árak a múlt hetinél felcsúszottak. Kitüntetett árak úgy értelmezendők, hogy egy e ugyanazon eladó, a jobb minőségű állatok kg-járt p. 60 kg-ért, a kiverést pedig 35 kr kap.)

Egyeslelások: Magyar hízó ókrók. Eladók:

Table with 2 columns: Name and Price. Includes Hackler Leopold, Sopron 29, 27; Hackler Miksa, Sopron 29, 27; Arak-Macsa uradalmán 29, 27; Lederer és Kármán, N-Várad 30; Lovinger Ignác, Árvóváros 29, 29; Löwinger József, Sárvár 27, 26; Löwinger Sal, Nyógr 28, 29; Nemcsányi János, Árvad 27, 27; Retzlauer Max, Nevevid 21, 21; Schimmel M. Bruck 26, 23; Székely E. József, Pécs 19, 19; Weisz M. fia, Monács 39, 31; Windisch József, Záhony 23, 22.

Erdélyi hízó ókrók. Eladók:

Table with 2 columns: Name and Price. Includes Farkas & Ilyés, Marosvásárhely 35, 35; Németh hízó ókrók. Eladók: Blau testvér, Temesvár 38 1/2, 38; Hackler Miksa, Sopron 36, 36; Hackler Miksa, Sopron 36 1/2, 32; Löwinger Salomán, Nyógr 33, 33; Seidl és Bloch, Kremier 40, 36; Seidl és Bloch, Póbitz 39, 36.

Az alsó-árvási helytartóság elrendelte, hogy az eddig minden hét hétfőjén megtartott vestegvárs esemlént szombatra tartassék meg. A vestegvársra felhajtott állatok a vásár megelőző pénteken kell, hogy rendelkezési helyére megérkezzenek. Az eddig eladott megkezdő a következő vármegyék vannak (tövések és száj- és kórjelmű miatt zár alá helyezés, és ársz, ezen vármegyéből nem baltottak fel állatok a vásárra és pedig: 1. Tudóvsi mint a következő megyék: Árkas, Bar, Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Szepes és Trencsén, továbbé a kr. várony az kr. Száj- és kórjelmű miatt a következő megyék: Bács, Beszterce-Naszód, Pest-Liszló-Kiskun, Körös és Vas, továbbá Szabolcs, Zala és Zemplén.

Hörvátországból száj- és kórjelmű miatt a következő megyék: Pozsega és Zágráb, továbbá az ezen megyék jársai. Az itt elő nem sorolt vármegyékől az ismeretes feltettek mellett állatok szabadon szállítottak a vestegvársra.

Bécsi sertésárvás. 1897. Április 15-én. Felhajtott: 8286 borjú, 798 4/6 sertés, 128 kizsigerelt juh, 19983 bárány. A magy kóvetezők az ület nemelt elég ténny. A borjú- és sertésárzálak változás nem történt, a prima minőségűek mint mindig. Jel mezteljes a bányászvárs a prima bárányok magas ár értek el.

Arak kilogrammonként: kizsigerelt borjú 30—36 kr, prima 38—48 kr, primissima 30—38 kr, 4/6 borjú 36—42 kr, prima 48—56 kr, primissima 36—42 kr, fiatal sertés 33—43 kr, kizsigerelt sertés nehéz 44—56 kr, súlú 44—56 kr, kizsigerelt juh 24—36 kr, bárány páronkint 15—16 kr.

Bécsi juhvásár. 1897. Április 15-én. Felhajtás 2964 db juh. Az irányzat változatlanul lanya volt. — Árak: export juh páronkint 18,—22 (—) rakca — frt, sejtés juh 12,—16 frt.

Párisi juhvásár. 1897. Április 20-án. Felhajtás: 48 juh, Irányzat: változatlanul.

Ingatlanok árverési (20000 frt beszerésen felül).

Table with 2 columns: Event and Price. Includes Április 27 Szirák i. a tvi h. Tamaskovics 23685 járárbírósg tóság; Április 27 Pozsonyi kr. a tvi h. Szmrcecsányi törvényeszk tóság Györgyén 23041; Április 28 Szászregényi a tvi h. Cedes kr. bíróság tóság Józsefén 27000; Április 28 Budapesti kr. a tvi h. Szatmáryi törvényeszk tóság Lajos 110451.

Table with 2 columns: Date and Price. Includes Április 29 Budapesti kr. a tvi h. Zeiros törvényeszk tóság István 79111; Április 30 Zentai kr. a tvi h. Szász járárbírósg tóság István 50486; Május 3 Budapesti kr. a tvi h. Rády törvényeszk tóság Mihályén 185327; Május 7 Budapesti kr. a tvi h. Weichler törvényeszk tóság Magdolna 208200; Május 8 Budapesti kr. a tvi h. Bobula törvényeszk tóság János 198105; Május 12 Beregcsányi a tvi h. Bor. Podmanics törvényeszk tóság István 46288; Május 21 Aradi kr. a tvi h. Pomothy törvényeszk tóság Kálmán 367875; Május 24 Kassai kr. a tvi h. Moskovits törvényeszk tóság István 2561742 és Rosenber; Junius 2 Esterogyi a tvi h. Müller kr. bíróság tóság Gyula 27650; Julius 19 Kisvárdai kr. a tvi h. Ferenczy járárbírósg tóság Emil 102544.

Szerkesztői észetek.

K. E. urnak. Használó méltánytalanságának és károsításának, sajnos, gyakran ki van a közönség a hivatalos közösek részéről. Mi az esetek konkrét természetesen nem foglalkozunk a csak arra a figyelmeltetésre kell szorítkozni, hogy amennyiben az illető hivatalos közök hanyagossá, vagy véleken közönyt tanúsított, jogában áll elene fölöttes hatóságoknál, az esetben a szakszerű tanácsok feljuttatni panaszt tenni és kérni, hogy kártérítési felelősséget állapítsak meg.

E. G. urnak. Somotör. Levelezőlapját Kerpely Kálmán urhoz tettük át, aki remélhetőleg abban a helyzetben van, hogy az amestapi tökömből küldhet néhány fesszake volt.

V. A. urnak. Gyapaly. Egy földárab terelő, melynek mind a négy oldala meg férdett, tehát trapézoid, úgy szánították ki, hogy a szabálytalan négyeszet felőlőli átmetésével a szélvédet két háromszögre alkotnék belőle. Az így előállt háromszögeknek most már úgy szánították ki a területét, hogy a leghosszabb oldal, tehát az átfogó megmérjük, azután az átfogó mint alapról merőleges vonalat mérjük ki a háromszög átellenes csúcsához, ez lesz a háromszög magassága. Ezután az alu méretől szorozzuk a magasság mértékét felével a kapjuk a háromszög területét. Ugyane az eljárás az egyszerű háromszögre is.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdon.

Lapfeljuttató-bírósg: Gróf Desseffy Aurél, Bernát István, dr. Barnay Gyula, Fekner Géza, Galgóczy Károly, dr. Hagya Viktor. — Főszerkesztő és kiadó-sért felelős: Forster Géza az O. M. G. igazgatója. — Felőlő szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. — Társzerkesztő: Buday Barnabás.

Advertisement for 'Első magyar gazdasági géppálya' (First Hungarian Economic Machine). It features a large illustration of a steam engine or pump. Text includes: 'Első magyar gazdasági géppálya részvény-társulat', 'Gőzcsepeitünk a tökéletes legmagasabb fokán állanak.', 'Magyarország legnagyobb és egyedül gazdasági géppálya mely a gazdálkodáshoz szükséges összes legújabb gazdasági gépeket gyártja.', 'Kérjük minden kérdésnél bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.', 'Cím: Első magyar gazdasági géppálya részvény-társulat BUDAPESTEN.', 'Lizmer u. 11. sz. 11.' and 'Központi irodánk: Károlyi u. 11. sz. 11.'

Az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület

által

1000 frt pályadíjjal jutalmazott

és még ez év folyamán kiadandó

gazdasági könyvviteltan

alapján összeállított

Gazdasági könyvviteli nyomtatványok

ugy mint:

1. sz. nyom. Előjegyzési könyv	14. sz. nyom. Pénztári főkönyv kiadási kimutatás	38. sz. nyom. Mérleg
2. " " Napszámber és szakmányber ki- mutatása	15. " " Telekeltár, kül- és belv	39. " " Próbacséplési jegyzék
3. " " Lezármolási könyv	16. " " Termény és anyag ledtár, kül- és belv	40. " " Vetési és aratási jegyzék
4. " " Szegődmény-táblázat, kül- és belv	17. " " Letéti napló	41. " " Előési jegyzék (csikó és borjú)
5. " " Szemesgabona kimutatás, kül- és belv	18. " " Eleven ledtár, kül- és belv	42. " " Tercs-kimutatás
6. " " Cséplési gabona " " " "	19. " " Szegődmény-levél	43. " " Előési jegyzék (bárány és malacz)
7. " " Napszámber jegyzék " " " "	20. " " Lés- és szárazmarha-kimutatás	44. " " Dairási jegyzék
8. " " Tejelési jegyzék, kül- és belv	21. " " Juh- és sertés-kimutatás	45. " " Tejesi napló
9. " " Pénztári napló, kül- és belv	22. " " Külöfélé tárgyak kimutatása	46. " " Gazdasági napló
10. " " Pénztári főkönyv, bevételi kimo- tatás, bel- és külv	23. " " Fogyasztási anyag	47. " " Trágyázási
11. " " Kivételések jegyzéke, bel- és külv	24. " " Tüzelő anyag	48. " " Cséplési jegyzék
12. " " Gép- és eszköz-eltár " " " "	25. " " Szerszámfa	49. " " Tejelés-kimutatás kül- és belv
13. " " Építelteltár, kül- és belv	26. " " Állat termények	50. " " Takarmányozási előírányzat
	27. " " Póttakarmány	51. " " Vetési előírányzat
		52. " " Takarmányozási jegyzék

most vannak sajtó alatt és ezentul azokból állandóan raktárt tartunk.

Összeállította

Suscka Rikárd

a magyaróvári gazd. akadémia gazd. intézője.

Az összes nyomtatványokból **mintafélek** az O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek” előfizetőinek 2 frt 20 krétt előleges beklüldés mellett portómentesen küldetnek.

➔ Árjegyzékkel és felvilágosítással készséggel szolgálunk. ➔

Megrendelések

a „KÖZTELEK” kiadóhivatalához

IX. ker., Üllői-út 25. szám

➔ küldendő k. ➔

ČERNOVSKY ÉS TÁRSA

mezőgazdasági gégyára
BÖHMISCH-BRÖD, Prága mellett,
 ajánlja a n. t. gadaközönségnek fellélmulhatlan
répa kapáló-ját
 (Černovsky szabadalma)

Képeknek
higyan és híresnek.

tengeri kapáló-ját, igen erős szerkezetű,
 Legujabb combinált háromsoros répa kapát, (Cultivar)
 melyet egy ember kezelhet.
CHILISALÉTRUM SZÓRÓ, 2 soros kőszóró; 4 és 6
 soros vödrö.

Az első sorvetőgépet Magyarországon

KÜHNE E.

legrégibb gazdasági gégyára készítő
MOSONBAN. (1856.)

A jelen óvadra ajánlja mivel eszközeit, lókapát, töltőgépet, repágyomlatokat.

Uj! „COLUMBIA“ cultivator!

D. N. Osborne és Társa birmeves fűkaszáját,

arató és kéveketőgépeit.

A szombathelyi versenyen az első díjjal kitüntetve.
Hollingsworth, Heureka és Kedvence szénagerővel, szénafor-
 gátokat legjobban kivitelben.
 Kézőseplők, 2-4 lóerőjű járgány cseplő-készletek, rosták, kompozitok, csirok-
 cseplők, Hungaria és Mosoni Drill sorvetőgépek stb.

Főraktár:

BUDAPEST, VI., Váci-körtút 57/a.

KIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadói általban:
BUDAPEST,
 Üllői-út 25-41k sz.ám.

Magyar tőzeg- és műtrágya-ipar részv. társ.

ajánlja losonezi gyárából, kiténő minőségű

faecál ↔ ↔
 ↔ **trágyáit**

feltárt faecáliák, faecál-superphosphát,
 tőzegphosphorsav stb. stb.

Részletes árjegyzékkel és felvilágosítással készséggel szolgál
 az igazgatóság

Budapest, VI., Andrásy-út 30. szám, II. emelet 8. ajtó.

Fairbanks mérlegek

a legtekéletesebb mérlegszerkezetek.

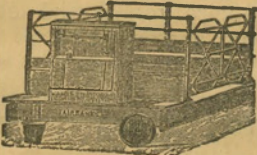
A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados
 rendszerűek, tolósilos fémmerőkarral bírnak a hidra tett
 terhet minden ponton egyenlően mérlegetlik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük-
 nél fogva ugy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat
 nyert legkiténőbb mérlegek.

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák-,

és raktári mérlegeinket

ezélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetüknel fogva kül-
 nösen a **gazdák, gazdaságok és uradalmak**
 részére a legmelegebben ajánljhatjuk. A
 jutányos árakban, melyek sulyokkal
 számított jobb ki-
 viteli **ti zdes**
 mérlegek árándál
 nem magasabbak,
 a hitelítés, eso-
 molgás és loco
 vasutra való fel-
 adás költségei már
 befoglalatlantak. —

Gazdasági egyesületi
 tagok árkedvezmény-
 ben részesülnek.
 Gyártásunk állami
 felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánk-
 hoz, Andrásy-út 12. czimzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítá-
 ással szintén központi irodánk szolgál. 6005

FAIRBANKS MÉRLEG ÉS GÉGYÁR részvény-társaság,
 BUDAPEST, Andrásy-út 14. Gyár: Külső-váci-út 156.

A „Miskolci hitelintézet“ áru és terményraktáralban az ez idel

V-ik ÉVI GYAPJU VÁSÁR

beraktározással egybekötve

1897. évi június hó 16-ik napján tartatik.

Részletes felvilágosítással szivesen szolgál

a „Miskolci hitelintézet“ részvénytársaság
 igazgatósága.

(Tudományom nem díjaztatlik.)

3710

Eladó szőlővessző.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

„istvántelki immunis“ homoktalajú

szőlőből a következő európai és amerikai szőlővesszők eladók:

Sima vesszők.

Olasz Rindling	15000 drb	ezre 8 frt.
Chassaloss blanc	1200	„ „ 12 „
„ blanc ercu.	400	„ „ 12 „
„ Renge	700	„ „ 12 „
Madelaine Ang.	2800	„ „ 10 „
Mézesfahér	4000	„ „ 10 „
Furmint	700	„ „ 8 „
Nemes kadarka	100	„ „ 8 „

Amerikai gyökeres vesszők.

Violla II. oszt.	2000 db	ezre 8 frt
Herbemont II. oszt.	500	„ „ 8 „
Jaques II.	800	„ „ 8 „
Riparia Sauvage II.	2000	„ „ 8 „

Amerikai sima vesszők.

Herbemont I. oszt.	2300 db	ezre 6 frt
Riparia Sauvage I.	8000	„ „ 6 „

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóságához

BUDAPEST, Köztelek intézendők. — Az elvezetési tavaszszal
 történik a megrendelés sorrendjében. — A megrendelésnél a vesszők fele
 ára előre beküldendő, hátralévő rész utánvéttel szedték be. — Csomagszállítási
 és vasutra szállításiért ezrenként 1 frt számítatlik. **IGAZGATÓ.**

Gözekéket, Gőz-utlhengereket

Gőz-ntimozdonyokat

a legköltelesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Telika 59—58.

Budapest—Kelenföld, a vasútállomással szemben.

hol is épített új telepekön gözke szerkezeteiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalék-rezraktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (Központi) pályaudvarról és a déli vasúton Budáról könnyen elérhető.

AZ EGERESI MŰTRÁGYAGYÁR,

KRAMER J.

Ajánlja különösen száraz és könnyen szárazható műtrágyáit, nevezetesen

magas százaléku Csontliszt-Superphosphátot,

párolt Csontlisztet Trágyápisztot stb.

■ a legjutányosabb áruciknek. ■

Felvilágosításokkal, drázbánsággal és lamertörtézetekkel készséggel szolgál a központi iroda: **BUDAPEST, V. Dorottya-térsza 9.**

9049CXL szám.

Magy. kir. államasvasutak.

Hírdetmény.

A 10. évi közértesítés 11. §-ának értelmében.

Felvilágosításokkal, drázbánsággal és lamertörtézetekkel készséggel szolgál a központi iroda: **BUDAPEST, V. Dorottya-térsza 9.**

Felvilágosításokkal, drázbánsággal és lamertörtézetekkel készséggel szolgál a központi iroda: **BUDAPEST, V. Dorottya-térsza 9.**

Felvilágosításokkal, drázbánsággal és lamertörtézetekkel készséggel szolgál a központi iroda: **BUDAPEST, V. Dorottya-térsza 9.**

Elsőrendű manila kévekötofonalat

bármily szerkezeti aratógéphez

43 forintért szállít a

Szegedi kenderfonógyár részv. társaság

SZEGEDEN.

Ugyanitt gazdasági költelések a legjobb és legolcsóbban beszerezhetők be.

3341

Nagyobb mennyiségű különfő

nemesített rózsa

40—50 cm. magas, kapható

Gizella telepi kertészet

VISEGRÁD mellett.

3701

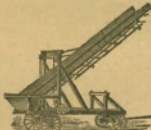
Friedlaender

szabadalmazott

szalmakazalozója

(Elevator)

2 $\frac{1}{2}$ —12 lőerejű gőzcséplő készültekhez a mozdony megterhelése nélkül alkalmazható. Megtakarít a gőzcséplésnél 6—8 embert naponta.

1000 drb.

már üzemben.

Szállítja **teljes készesség** és olcsó árak mellett.

FRIEDLAENDER JÖZSEF

mezőgazdasági gépgyára

BUDAPEST, VIII. Külső Kerepesi-út 1.

a központi pályaudvar mellett.

Kiterített árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Sangerhauseni gépgyár Magyarországi gyártelepe

BUDAPEST, Külső váci-ut 1443. sz.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes mezőgazdasági iparágak számára szükséges gépek. Nevezetesen:

**Cukorgyárak,
Sörgyárak,
Malátagyárak,
Szeszgyárak**

teljes berendezése és átalakítása.

Szaktekintély mezőgazdasági cukorgyárak és szesz-főzdek terén.

Szövetkezeti alapon több mint 100 mezőgazdasági cukorgyárat létesített.

Minden szakbavágó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálunk.

Mezőgazdasági célokra mint hajtóerő kiváló gyártmánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. Cséplésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénnel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. Minden nagyságban, 1/2 lőerőtől kezdve egész 30 lőerőig gyártjuk.

